

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

ZALAMEGYE

Hirdetések:
= Megállapodás szerint. =

Nyilttér soronként 1 K.

Kéziratokat
nem küldünk vissza

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

A vármegye és a kormány.

A politikai helyzet napról-napra aggasztóbb, a kormány és a nemzet közti ellentét immár valóságos harcá fejlődött, amelyben — úgy fenyegetőznek a hivatalos titkokat leső beavatottak — a kormány minden eszköz felhasználására kész, hogy letörje a vármegyéket, a resistentia bástyáit.

Ha igaz, hogy a kormány el van határozva a legradikálisabb eljárásra, a gondosan rejtegetett terveknek ki kell derülniök már a jövő héten, mert a vád alá helyezési indítvány elől másképp kitérni nem tud. Ott fenn még titkolják, hogy mit szándékoznak tenni, lenn azonban, a vármegyékben az ellenállás ma már annyira megerősödött, hogy semmi kétség sem férhet a törvényhatóságok jövőendő magatartásához.

Mikor a vármegyék az imparlamentáris kormánnyal szemben állást kezdtek foglalni s kifejezték bizalmatlanságukat, az ügyvivő minisztérium atyáskodó kicsinyléssel nézte a mozgalmat. A félhivatalosak siettek kijelenteni, hogy a kormány nem szándékozik a vármegyéket megrendszabályozni és nem akar radikális eszközökkel élni; nem gondol megtorlásra, annál kevésbé törvénytelen eljárásra.

A helyzet azonban alaposan megváltozott. Most már fenyegető hangok hallatszanak. A kormány belátta, hogy a vármegyék ellenállása olyan hatalom, amellyel szemben hiába hivatkozik a rabulisztikával agyongyötört és kiforgatott §-okra, mert a törvényeket a nemzet másképp értelmezi s a történeti fejlődés és alkotmányunk szelleme a vármegyék fegyvereit erősíti, nem a kormányt, amely ellentétben áll a nemzeti akarattal, a parlamenttel és törvényeinkkel.

A közvélemény annyira kifejeződött, hogy minden törekvés, amely a vármegyék megrendszabályozására irányul, kudarcot fog vallani. A megsemmisített határozatokat újabb határozatok fogják követni s ha

a felfüggesztések napirenden lesznek is, ha a tisztviselők egy része áldozatul esik is, az ellenállás még sem lesz gyengébb, mert az nem a tisztviselők, hanem a nagy közönség magatartásán s a felzaklatott közvélemény törhetetlenségén alapszik.

Zalavármegye határozatát is megsemmisítette a belügyminiszter. A törvényhatósági bizottság holnapi közgyűlésén azonban új határozat készül hozni, amelyben előbbi álláspontját fenntartja s annak törvényes és jogos voltát törvényeinkkel bizonyítja. Hogy erre minő válasz érkezik, az szeptember 15-ikétől függ. Ha béke lesz, akkor a vármegye határozata egy jogfenntartó remek közjogi értekezés marad; ha tovább folyik az áldatlan küzdelem, akkor fgyver lesz, amellyel Zalavármegye védeni fogja magát a törvények erejével.

Az állandó választmány által elfogadott határozati javaslatot a következőkben egész terjedelmében közöljük. A javaslat alapos törvénytárgyarázattal bizonyítja be, hogy a kormánynak a vármegye előbbi határozatát megsemmisítő rendelete ellenkezik törvényeinkkel.

* * *

I. Zalavármegye bizottsági közgyűlése a 80554. II/a-1905. sz. *belügyminiszteri rendeletet*, amellyel 13103. 1905. jk. 404. sz. határozatának azon része, amellyel a vármegyei és községi alkalmazottak eltiltattak attól, hogy állami adót s illetéket beszedjenek, önkéntes adófizetéseket elfogadjanak és kezeljenek, megsemmisítettet s amely rendelettel egyúttal ama határozatnak a hadsereg kiegészítésére s a fegyveres erő tagjainak behívására vonatkozó tiltó rendelkezése is annyiban, amennyiben az önkéntes katonai szolgálatra jelentkezők részére szükséges belépési bizonyítványok kiállítására s a tartalékosok és póttartalékosok behívójegyeinek kézbesítésére is kiterjed, szintén megsemmisítettet, *törvénybeütközőnek és mint ilyent hatálytalannak nyilvánítja*. Mert:

1. A rendeletnek az adószedésre vonatkozó intézkedése arra van alapítva, hogy a törvényhatóságok az 1886: 21. t.-c. 20. §-a alapján osakis az országgyűlés által meg nem szavazott adók tényleges behajtását tagadhatják meg; azonban az adók beszedése, az önként befizetni kívánt adók elfogadása egyáltalán nem behajtási eselekmény, hanem egy olyan, bárminő körülmények közt sem szünetelő kezelési eljárás, mely a költségvetésen kívüli állapottól teljesen függet-

len s ennél fogva a vármegye határozata annál inkább sem tartható fent, mert egyrészt az adófizetések nemesak folyó részletekre, hanem a múlt évről származó hátralékok törlesztésére is történnek, azokra pedig az államnak — tekintet nélkül a költségvetésen kívüli állapotra — törvényesen megszerzett, föltétlen követelési joga van; másrészt pedig az 1883: 44. t.-c. 39., 42., 44—47. §-ai értelmében a községek, illetőleg közegek az adókat beszedni, részletfizetéseket is elfogadni s az adóhivatalokba vagyoni s fegyelmi felelősség terhe alatt beszolgáltatni tartoznak.

A vármegye bizottsági közgyűlése ezen, a törvényes kifejezéseket magyarázó érveléssel szemben — részben szintén ama kifejezések értelmét vizsgálva — a következőkre utal:

Az országgyűlés évenkénti üléseiről szóló 1848: 4. t.-cikk módosítása tárgyában alkotott 1867: 10. t.-cikk kimondja, hogy az évi költségvetésnek országgyűlésileg történendő megállapítása mindig csak egy évre terjed s újabb megállapítás és megajánlás nélkül adót *kivetni s behajtani* nem lehet.

E törvénynek »kivetni« és »behajtani« kifejezései? kétségkívül a közteherviselés tárgyában alkotott 1848: 8. t.-cikkben alapulnak, mert egyrészt ez az előző törvény is e kifejezéseket használja, amidőn kimondja, hogy a ministerium kidolgoztatja az adózási kulesot s a *kivetés* a legközelebbi közigazgatási évtől kezdve már e kules szerint történik, addig pedig a már *kivetett* közterhek *behajtandók*; másrészt pedig e törvény gyökeresen átalakítván és új alapokra fektetvén adózási viszonyainkat, egyedüli alapja lehet a későbbi törvényhozási meghatározásoknak.

A közös ügyekről szóló 1867: 12. t.-c. 16. §-a értelmében a közös költségekből Magyarországra eső összeg *kivetéséről és beszedéséről* a magyar országgyűlés intézkedik.

Ugyanazon törvény 17. §-a kimondja, hogy Magyarországnak a közösen kívüli államköltségeit az országgyűlés határozza el s azokat, mint általában véve az adókat, a magyar ministerium saját felelőssége alatt *veti ki, szedi be és kezeli*. Ugyanazon törvény 41. §-a kimondja, hogy a *kivetés*, a *beszedés* és az adórendszer megállapítása a közös költségekre vonatkozólag is a magyar országgyűlés köréhez tartozik.

E törvények tehát — pedig ezek mind sarkalatos alaptörvények — a »kivetés« kifejezése mellett, amely az adóknak adótárgyak szerinti és egyénekenkénti megállapítását foglalja magában és az adófizetési kötelezettségnek közvetlen alapja, az adók lerovása tekintetében majd a »beszedés«, majd a »behajtás« kifejezést használják, de seholsem alkalmazzák sem az »elfogadás«, sem a »tényleges behajtás«, sem a »végrehajtás« kifejezéseit, sem más kifejezéseket a »beszedés« és »behajtás« kifejezéseken kívül, ezeket pedig egy és ugyanazon fogalomra használják, ami kétségtelenné teszi, hogy azoknak teljesen azonos jelentőséget, értelmet tulajdonítottak és hogy azok alatt, mint gyűjtő fogalmak alatt, mindazt érteni kívánták, ami az adók lerovását, befolyását, azok kivetésétől kezdve, az önkéntes fizetés elfogadá-

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Mal számunk 10 oldal.

sától — bezárólag a végrehajtási árverésig — biztosítja.

A közadók kezeléséről szóló 1883. 44. t.-cikk sem ismeri sem az »elfogadás«, sem a »behajtás«, sem a »tényleges behajtás« fogalmait, hanem meghatározza 42. §-ában azt, hogy mely közegek szedik be az adókat; 52. §-ában pedig azt, hogy mely közegek vannak hivatva az adóknak végrehajtás útján való behajtására; emellett azonban 73. §-ában kimondja azt, hogy a végrehajtás útján befolyt pénzek is az adók kezelésére kijelölt közegeknek adandók át, önként érthetőleg azért, hogy azokat beszedjék, amiből kétségtelen, hogy a »beszedés« fogalma nem csupán az önként fizetett adóknak, hanem a végrehajtás útján behajtottaknak az átvételére is kiterjed.

Az állami számvitelről szóló 1897. 20. t.-cikk, amelyről is, mint újabb s az imént hivatkozott törvényeknél jóval később alkotott törvényről méltán föl kell tenni, hogy az időközben tisztult fogalmaknak megfelelően a helyes kifejezéseket használja, 19. §-ában előírja, hogy ha a költségvetési törvény azon év január havának 1-éig, amelyre szól, létre nem jöhet, a kormány külön törvényjavaslatban felhatalmazást tartozik kérni arra, hogy a legutóbbi költségvetési törvény keretében az állam jövedelmeit folytatólagosan beszédhesse és kiadásait fűdözhesse.

Ez a törvény tehát szintén a »beszedés« kifejezését használja az összes államjövedelmekre, tehát — a jelen esetet tekintve — úgy az önként befizetett, mint a végrehajtásilag behajtott adókra nézve is, minélfogva minden vitán felül áll az, hogy a »beszedés« fogalma nem szorítkozik az önként fizetett adókra, hanem a végrehajtásilag befolyt adópénzekre is kiterjed.

Egyébként általános szempontból vizsgálva a minisiteri rendeletben használt »behajtás« fogalmát: kiderül, hogy az sem az igazságszolgáltatás, sem a közigazgatás terén, tehát semmi téren sem azonos a végrehajtás útján való behajtással, mert a bírói végrehajtási törvény csak végrehajtást ismer, közigazgatási uton pedig a behajtás fogalma — gyakorlati értelemben véve — még a közszolgálmányok természetével bíró tartozások megállapítását is föleleli.

Ha tehát az önként befizetni kívánt adók elfogadása csupán kezelési eljárás, akkor a végrehajtás útján befolyt adók elfogadása is kezelési eljárás, sőt mivel ez utóbbit végrehajtásnak kell megelőznie, a végrehajtási lépések is kezelési teendők és költségvetésen kívüli állapotban is meg vannak engedve, mert a fönt előadottak szerint úgy az önként fizetett, mint a végrehajtási kényszer útján befolyt adók elfogadása is a beszedés körébe tartozik, az adókezelési törvényen alapul és kezelési (könyvelési, nyilvántartási) teendőkkel jár. Ha pedig az adók országos költségvetés és országgyűlési felhatalmazás hiányában végrehajtásilag nem hajthatók be, akkor az önként fizetni kívánt adók sem szedhetők be, mert a kettő, az előadottak szerint, egy tekintet alá esik.

Kitárt ablakok.

Két ház komoran nézett farkasszemet egymással a szűk utcában. Valójában nem is nézték egymást. Az ablakaik be voltak csukva s csak a közelség révén tetszett úgy, mintha ez a két szemközti ház egymást bámulná.

A két házra s az egész szűk utcára is egybéként siváran nehezedett rá a külváros csöndje. Az élet ilyenkor a gyárakban torlódott össze. Ahol forog a kerék, fűtül a gőzsip és zug, reng, dübörög még a föld is.

Kora reggel volt, csak némi élet a szűk utcában. De ki látja ezt? Amikor gyáraiba, munkahelyeibe fut a gyűrött arcú munkásnép, szeneskocsik zökkennek végig az utca rozsz kövezetén, iskolába futnak az álmos, rosszruhájú külvárosi gyermekek és fázva siklanak el a kartonruhás munkásnők a gyalogjárón. Ekkor van az élet. De ugyan ki látja ezt? Aki benne van, az siet, egyrészt a hideg miatt, másrészt, mert hívja a dolga. Megfigyelésre itt nincs idő.

De déltájban újra kinyílik a külvárosban az élet kapuja. Munkásasszonyok viszik az ételt az uruknak, iskolásfiúk szaladnak a levesosztóba, ahol finom asszonyok kanalazzák nekik a jóillatú kőménymagos levest és munkásnők kukkanta-

Hogy e kettő, vagyis az önkéntes és a kényszerlerovási módok közt alkotmányjogi szempontból semmi különbség sem tehető, eléggé kitűnik abból, hogy az állami számvitelről szóló 1897. 20. t. cikk 12. §-a szerint a költségvetési törvény állapítja meg az előirányzati évben fölmerülő állami kiadásokat és bevételeket és hogy az a törvény jelöli ki — más jövedelmek közt — bevételekként az összes egyenes állami adókat és földterhermentesítési pótlékokat, a fogyasztási és italadókat, a bélyeg- és jogilletéket s a jövedékeket anélkül, hogy megkülönböztetést tenne a lerovási módzatok vagyis aköz, hogy önként befizetnek, vagy kényszer útján hajtatnak-e be azok.

De mellözve a törvények magyarázatát annál inkább is, mert azoknak a képviselőház alkotmányvédő határozata megadta a leghitelesebb magyarázatot és azt kutatva, hogy mi adott okot a hivatkozott 1848. 4. és 1867. 10. alapvető törvényeknek, valamint a velők kapcsolatos, a felelős miniszterium alakításáról szóló 1848. 3. teikknek a megalkotására s ebből folyólag azt vizsgálva, hogy mi volt a célja e törvények megalkotásának: az ok abban található fel, hogy a megelőző századokban volt kormányok kizárólag az uralkodó kegyének alapján állottak, egyedül attól függtek és mivel az egyes országgyűlések által megszavazott adók a legközelebbi országgyűlésig beszédhetők voltak, rendszerint csak kivételesen, olyankor hivatották össze az országgyűlést, amikor rendkívüli segedelemre, jelentékeny áldozatokra, új adókra s új hadseregre volt szükségök. Ebből folyólag a cél csupán az lehetett és volt, hogy ezen, a nemzetnek úgy a törvényalkotásra, mint a kormányzásra befolyást biztosító ősi alkotmányunkkal ellenkező állapotnak és szokásnak egyszersmindkorra vége vessék. Erre pedig egyedüli alkalmas mód az országgyűlésnek a kormányzásra is befolyást biztosító felelős minisiteri kormányrendszer behozatala és annak kimondása volt, hogy az országgyűlés évenként megtartandó s addig, amíg az évi országos költségvetés nincs letárgyalva és a számadások jóvá nem hagyattak, az országgyűlést berekeszteni, feloszlítani nem szabad. Mindebből pedig nem következtethetünk más, illetőleg az idézett törvények céljának nem felel meg más magyarázat, mint az, hogy országos költségvetés, illetőleg országgyűlési felhatalmazás hiányában semmiféle adó sem szedhető be, még akkor sem, ha önként fizetnek is. De nem lehet más értelmet tulajdonítani e törvényeknek azért sem, mivel az államhatalom felelősségét az alkotmányt megállapító közjogi alaptörvények az alkotmányosság sértetlen föntartása és biztosítása érdekében a legszorosabban magyarázandók s e részben a legparányibb kiterjesztésnek sincs helye, mert az alkotmánynak még a zománcát sem szabad — csak egy lehelettel is — érinteni.

Ha tehát a költségvetési törvény és az országgyűlési felhatalmazás csakis arra volna szükséges,

hogy az adók végrehajtásilag is beszédhetők legyenek és ha következtetésképp országos költségvetés, illetőleg országgyűlési felhatalmazás hiányakor is lehetne az önként befizetni kívánt adókat elfogadni, az esetben alkotmányunk azon sark-tétele, hogy egyedül a költségvetési törvény, illetőleg országgyűlési felhatalmazás ad jogot a kormánynak arra nézve, hogy az ország jövedelmeit beszédje, oly félrendszerű, olyan kores-alkotás volna, mely nem felelne meg céljának és az alkotmányjogi biztosíték nevet egyáltalán nem érdemelné meg. Nem felelne meg céljának már csak azért sem, mivel az államjövedelmeknek csupán egy kis része lesz végrehajtás útján behajtvva.

És éppen azért, mivel csupán a költségvetési törvény, illetőleg az országgyűlési felhatalmazás az, ami az említett jogot megadja: kétségbevonhatlan tétele alkotmányunknak az is, hogy ily törvény, illetőleg felhatalmazás hiányában az összes adó- és illetéktörvények s az azok alapján kötött szerződések is végrehajthatatlanok, szünetelnek és csak olyan holt betűket foglalnak magukban, amelyeknek egyedül ama törvény, illetőleg felhatalmazás ad életet és hatályt.

Eszerint az adókezelésről szóló 1883. 44. t. cikknek a minisiteri rendeletben hivatkozott szakaszai is szünetelnek, annál inkább is, mert az adók nem lévén megszavazva, ki sem vehetők és nem is válhatnak esedékesekké; oly követelést pedig, amelynek a befizetési ideje nem érkezett el, sőt amely még fönn sem áll, senki sem köteles elfogadni; ha pedig elfogadja ezt, tetszés szerinti föltételekhez kötheti, amiből folyólag az önként befizetni kívánt adók átvétele is azon föltételhez fűzhető, hogy a majdan megszavazandó adók biztosítására lesz gyümölcsöző kezelésbe véve, mert az adófizetők azon joga, hogy előre, vagyis a fizetési határidők előtt is teljesíthetnek fizetéseket, szintén szünetel, illetőleg azon okból, hogy az erősebb jog, a követelési jog, amit csak az országgyűlés adhat meg, nem áll fönt, nem gyakorolható.

Mindezek után nem szorul bizonyításra, hogy az önkéntesen befizetni kívánt adók elfogadása nem egyszerű és nem is olyan kezelési teendő, amely a költségvetésen kívüli állapottól független, hanem ellenkezőleg olyan fontos jog, amely nagyon is függ a költségvetési törvénytől, illetőleg országgyűlési felhatalmazástól, mert kizárólag ezek alapján gyakorolható. Valamint nem kell bizonyítani azt sem, hogy az 1886. 21. t. c. 20. §-ában foglalt »tényleges behajtás« kifejezésének oly értelmet tulajdonítani, mint a minisiteri rendelet, csak a törvény félmagyarázásával, alaptörvényeink és alkotmányunk megsértésével lehet.

Hogy az államnak a múlt évről származó adóhátralékokra, vagyis a múlt és előző évi országos költségvetésekben megszavazott s annak alapján kivetett, de be nem folyt adókra — tekintet nélkül a költségvetésen kívüli állapotra — tör-

zak be a fűszerboltokba, összevásárolván a délbédet.

És ebben az életben van része a két egymást bámuló háznak is. Az egyikből fiúk a másikkól leányok surrannak ki. Az egyik iskola, a másik varrótintézet. Egymással nem törődnek, a két világ egymástól külön él. Soha nem is találkoznak az életben. A délidő volna talán rá az alkalom, de a gyomor láza sietve hajtja el egymás mellett a két különböző világot, a melyet pedig a fizikai törvény, az ellentétes erők vonzása összeköt. Pedig különböző neműek és fiatalok.

II.

Kivirágzott a tavasz. A nap fénye mintha magába színá, elnyelné a gyárak nehéz füstjét. Fényes a levegő és a közelből ideszáll a kisarjadt fü nyers, izgató szaga.

A szűk utcában végigdöcög egy két kerekű furesa kocsis, itt is, ott is megáll, az ablakok kinyílnak és sápadt fejek az ütemet verik. Az a furesa kocsis zongoraverkli.

És kinyílnak a két szemközti ház ablakai is. Az iskolában nyilván szünet van.

Egy fiú hamis hangon a verkli után fűtül a nótát. Szemközt a lányok gunyosan rá nevetnek. Egyikük kinyújtja a nyelvét. Éles, kis, piros nyelve van. A fiúk mind átnéznek és egy kicsit

zavart lesz a képük. Mind az ablakba gyűlnek Ott a leányok, itt a fiúk. Bámulják egymást.

A verkli régen elhallgatott. Már más utcában járt. Az egyik fiú odafut a nagy fekete táblához és krétával nagy betűket vet rá. A szemközti ablakból épen odalátni. A fiú ezt írta;

— Én szeretem magát.

A lányok nevetnek. A fehér ujaikkal valamit integetnek. Mintha a levegőbe rajzolnának egy betűt. Mi az? Kérdőjel.

A fiú újra ír. Választ írja:

— Azt a szökét! A kék bluzost.

A kékbluzos leány elpirul, a többiek újra kacagnak.

Egy másik fiú ír a táblára:

Én azt szeretem ki almát eszik.

— Én a piros pántlikást.

Mindenki szeret valakit. És a lányok is viszont az illetőt. Olyan furesán, boldogan össze nevetnek; az egyik fiú csókot int, a többiek utána. A leányok visszaintenek.

Zs . . . Szétrebbenek itt is, ott is. Vége a szünetnek.

III.

— Az egész osztály itt marad! ma nem mentek ebédelni.

A tanár ur nagyon dühös. Ezek a fiúk ma

vényesen megszerzett, föltétlen követelési joga van: annyira felül áll minden kételyen, hogy azt senkisé nem akarja elvitatni. Ámde az előadottak után éppen oly mértékben minden kétségen felül áll az is, hogy ama jog költségvetésen kívüli állapotban szünetel s egyáltalán nem gyakorolható és így ama hátralékok ez idő szerint be nem szedhetők, még ha önként fizettetének, sem fogadhatók el, mert mindenben egy és ugyanazon tekintet alá esnek a folyó évre meg nem szavazott adókkal, illetőleg államjövödelmekkel, amennyiben az 1867. 10. teikk sem tesz különbséget ezek közt s az állami számvitelről szóló törvény 25. §-a értelmében a múlt évi költségvetésen alapuló utalványozási jog csak a számadási évről (a következő év március havának) végéig terjed, az egyenes adók bevételeire, azok előírására vonatkozólag pedig csak a naptári év végéig gyakorolható s ennél fogva a múlt évre megajánlott, de az alatt be nem folyt adók átmennek a folyó évre s ennek a jövődelmeit fogják képezni, ha majd költségvetésileg megszavaztatnak, illetőleg a folyó évi költségvetési törvény megalkottatik, mert hisz az ebben fődözetül kijelölendő jövödelmek közt az ország összes jövödelmei, tehát nemcsak a folyó évre kivetendő, hanem az előző évekre kivetett, de hátralékban maradt adók is beforgalmatnak.

Egyébként nem csupán újabb 1886. 21. törvényünk, hanem az 1504. 1. teikk is világosan tiltja az országgyűlés részéről meg nem szavazott adó beszoállítását, sőt kimondja, hogy valamely vármegye valami adót, vagy bármely segélyt önszántából és nem az egész ország megegyezéséből és akaratából, t. i. az országgyűlésen kívül és így az ország régi szabadsága ellenére, ajánlana vagy szolgáltana, bármely módon és akármilyen ürügy alatt, az ilyen vármegyét becsületének elvesztésében marasztalja, vagyis becsületének nyilvánítja.

Az 1790/1. 19. teikk pedig: biztosítási méltóztatott Ó szent Felsége az ország és a hozzá kapcsolt részek karait és rendeit, hogy bármely néven nevezendő, akár pénzben, akár terményekben álló adók avagy ujoncok sem fognak kirovatni, sőt szabad ajánlat örve alatt, vagy bármely más címen sem fognak országgyűlésen kívül szorgalmaztatni.

Ezeket a törvényeket az 1545. 33., az 1583. 1., az 1597. 46., az 1635. 83., az 1681. 12. és az 1827. 4. törvények világosan tartják és megújítják; az 1790/1. 12. teikk pedig kimondja azt is, hogy Magyarországot rendeletekkel, vagy ugynevezett pátensekkel kormányozni nem szabad és nem lehet; a végrehajtó hatalmat pedig csak a *törvény értelmében* lehet gyakorolni.

Ami végül azon tényt illeti, hogy a legutolsó pár évről költségvetésen kívüli időszak alatt is elfogadtattak az önkéntes adófizetések: az az imént hangsúlyozott alkotmányos elvek és törvények ellenében — egyáltalán véve figyelemre sem méltatható, mert néhány év gyakorlata még

buták, oly nagyon buták. Nem megy semmi a fejükbe.

A rájuk rótt büntetés azonban ugylátszik, nem fáj. Ma mintha nem volnának éhesek. Dél van s mind együtt maradnak. Tanulniok kellene, hogy tudják délutánra a leckét, de lopva folyton kibámulnak a kitért ablakokon.

Odaát is baj van. A munka lassan halad. Azok a haszontalan lányok minden öltést elhibáznak. Pedig sok a dolog és sürgős. Még ebédért sem lehet lemenni. Sietni kell.

Hanem ezeken a fiukon nem fog semmi. Mintha megbolondultak volna. Nem tudnak egy kukkot sem.

— Menjetelek napszamosnak, kutyamosónak!
— mondja mérgesen a tanár ur.

Hopp! ez valami. Milyen jó volna nem járni iskolába. Geréb Péter másnap nem is jön el. Elcsavargott a betyár a liget felé. Pors Jancsi látta is. Ott játszott egy nőszeméllyel labdát. A nőszemély Zsuzsi volt, Timár Zsuzskó, a ki pesztonka.

De mi lett Pors Jancsival? Másnap már meg ő hiányzott. Ő is elkószált valamerre. A semmirekelő! No de nem lett semmi baja. Az apja azt mondta:

Az én fiamból úgy sem lesz püspök.

Most ujságot árul.

magánjogi téren sem alkothat szokásjogot s annál kevésbé dönthet meg közjogi törvényeket és alkotmányos alapelveket. Ehhez járul, hogy amaz időkben a kormánynak oly képviselőházi többsége volt, amely kész volt annak az utólagos fölmentvényt megadni, annak intézkedéseit szentesíteni; most azonban a kormány ily többségre, ily fölmentésre egyáltalán nem számíthat.

Mindebből az következik, hogy a miniszteri rendelet azon indoka, hogy az adók beszedése azonos az önként fizetett adók elfogadásával, ez pedig nem behajtási cselekmény, hanem oly kezelési eljárás, mely a költségvetésen kívüli állapottól független önkényes, elfogult, érdekelt magyarázaton alapszik, merőben helytelen és nemcsak a hivatkozott törvények szellemével, alapelveivel és világos rendelkezéseivel, hanem még szavaival is összeütkezősben áll és nem más, mint céltalos törekvés a törvény megkerülésére, kijátszására azért, hogy a kormány az esetleg önként befizetett adók elfogadása után oly hatalmi eszközök birtokába jusson, amelyeket tőle az országgyűlés, a vármegyék és a nemzet egyaránt megtagadtak.

A miniszteri rendeletnek az adókra vonatkozó része tehát törvénybeütköző s mint ilyen az 1790/1. 12. teikk értelmében is semmis és érvénytelen.

2. A rendeletnek a hadsereg kiegészítésére vonatkozó intézkedése arra van alapítva, hogy a törvényhatóságok az 1886. 21. te. 20. §-a alapján egyedül az országgyűlés által meg nem ajánlott ujoncok tényleges kiállítását tagadják meg; azonban az ujoncok »tényleges kiállítása« alatt kizárólag a fősorozás, az utóállítás, a korosztály- és sorsszám rendén kívüli állítás értendő és következésképp az »önkéntes belépés« körüli hatósági segédkezés nem minősíthető a meg nem ajánlott ujoncok tényleges kiállítására irányuló tevékenységnek.

A vármegye bizottsági közgyűlése ezen indoklás ellenében röviden a következőkre hivatkozik.

A véderőről szóló 1889. 6. teikk 14. §-ában tíz évre megállapítja az évi ujoncjutalékot azzal, hogy annak tényleges kiállítása csupán azon évben, illetőleg akkor történhetik meg, ha a törvényhozás azt azon évre már megszavazta; 16. és 17. §-aiban meghatározza azon módokat, amelyek a közös hadsereg és a honvédség kiegészítését s amelyek közt, a fentemlített módokon kívül, az önkéntes belépés is beforgalmat; 42. §-ában elrendeli, hogy az ujoncjutalék évenként aug. 31-ig végleg számbaveendő s ezen alkalommal azon besorozottak, akik mint fölös számuak, az ujoncjutalékon felül esnek, a közös hadseregből a honvédséghez, illetőleg ebből a póttartalékba helyezendők át.

Ezek értelmében a szám szerint szoroson megállapított évi ujoncjutalék egyetlen emberrel sem emelhető fels az összes besorozottak bármely módon, tehát ha önkéntes belépés folytán vétettek

A madám odaát nagyon dühös. Fellármázta az egész varrodát:

— Hol marad a Liza kisasszony? Legalább jelentené, ha beteg.

De hiába volt dühös. Liza kisasszony másnap se jött el. Találkozott az utcán egy urral, szép, fényes cilindere, lakkeipője volt az urnak, elment vele. Nem tudja senki, hova. Még az anyja sem.

Egyszer a madám jött a hírrel:

— No kisasszonyok láttam a Lizát. Bevásároltam a belvárosban. Ott ment el a bolt előtt kocsin. Olyan puccos volt. Egy gazdag fiatal ur ült mellette.

És lám másnap kimaradtak a varrodából a Boriska és az Aranka kisasszonyok is. Boriska kisasszony Bécsbe ment egy öreg német ur mellé felolvasónőnek.

— De hisz ő nem tud németül!

Aranka kisasszony pénztárosnő lett egy nagyon előkelő cukrászdában. Nagy protekcióval jutott hozzá.

A kitért ablakon át besurrant az illatos tavaszi levegő és mindenféle bolondos, izgató történeteket suttogott azokról, akiket már magával vitt — a tavasz.

Pakots József.

is föl a hadsereg és a honvédség kiegészítésére azok kötelékébe, mind az évi ujoncjutalékba számítandók és éppen azért, hogy e jutalék száma pontosan betartassék, mindazok, akikre nézve a végleges számbavételkor kiderül, hogy fölös számban soroztattak be, az évi ujoncjutalékból ki, vagyis a hadseregből a honvédségbe, annak kötelékéből pedig a póttartalékba helyezendők, amiből kétségtelen, hogy az évi ujoncjutalék végleges számbavétele után besorozottak már csak a következő évi, tehát jelenleg a folyó évi ujoncjutalékba volnának számíthatók, amely jutalék azonban nem lévén megszavazva, arra nézve, illetőleg a hadsereg folyó évi kiegészítésére semmiféle módon sem vehető fel, be nem sorozható senkisé.

Ennek felel meg, illetőleg ezen alapul a jelenlegi honvédelemügyi miniszter közvetlen hivatali elődjének 1300/VIII—a 1905. sz. körrendelete, amely azon indokolással, hogy a folyó évi ujoncjutalék nincs megszavazva, elrendeli, hogy a múlt években a sorozás meg nem jelent és utóállítás alá kerülő átvölvevő hadkötelesek nem vezethetők az utóállításokra, mert ha besoroztatnának, már a folyó évi ujoncjutalékra volnának felszámítandók.

Ezen törvényes álláspontot azon újabb miniszteri kijelentés, hogy az önként belépők csak akkor számíthatnak az ujoncjutalékba, amikor az megszavazva lesz, addig pedig számon kívül vannak: egyáltalán véve nem döntheti meg, annál inkább sem, mert az 1889. 6. te. 8. §-a értelmében az önként belépők a besorozás napján veendő a hadsereg, illetőleg honvédség állományába és szolgálati idejük az állománybavétel napján kezdődik, minél fogva számon kívül, vagyis úgy, hogy sem az előző, sem a folyó évi ujoncjutalékba nem tartoznak, egy pereig sem tarthatók.

Elégge kiderül mindezekből, hogy a miniszteri rendelet azon indoka, hogy az »önkéntes belépés« nem esik az ujoncállítás fogalma alá s ez okból a vármegye nem tagadhatja meg az önkéntes belépéshez a segédkezést: téves, helytelen, merő ellentétben áll az idézett törvénnyel és azon tapasztalati tény folytán, hogy önkéntes belépők oly szorványosan jelentkeznek, hogy a hadsereg, illetőleg honvédség kiegészítésénél számba sem jönnek, csakis azt célozza, hogy azok, akiknek a hadkötelezettsége a folyó évben állott vagy áll be, a törvény megkerülésével és kijátszásával önkéntes belépés címén besorozhatók legyenek azon ujoncjutalék javára, melyet az országgyűlés nem szavazott meg s amelynek kiállítását a vármegyék, mint az alkotmányosságnak a történeti múlt alapján az 1848. 3. teikk 26. §-ában és a 16. teikkben megjelölt védbástyái, ezen hivatásukhoz híven, az 1886. 21. te. 20. §-a és a fentidézett 1790/1. 19. teikk alapján jogosan megtagadtak.

S a kormány törekvése annál inkább is összeütkezősben áll a véderőről szóló törvény alaprendelkezéseivel és szellemével, mert azok értelmében a hadsereg és honvédség kiegészítése legnagyobb részben a közigazgatási hatóság közreműködésével történik; a kivételesen előforduló önkéntes belépéseknél azonban ez a közreműködés csakis abban áll, hogy a járási főszolgabíró, illetőleg városi polgármester belépési bizonyítványt állít ki és kiskorúaknál az atya, illetőleg gyám beleegyező nyilatkozatát hitelesíti, mely okmányok alapján az illető kizárólag a katonai hatóságoknál lesz megvizsgálva és besorozva. Eszerint a kormány azon törekvése, hogy a fent előadottak szerint törvényellenes uton tömegesen szerezzen önként belépőket, a közigazgatási hatóságok törvényellenes mellőzésével jár, jöllehet a hatóságok részvétele a fő- és alkotmányoszerű biztosíték arra nézve, hogy a törvény a törvényhozó akaratához képest hajtassék végre.

S még tetézi a törvényellenes eljárást s egyúttal az országgyűlés akaratának és a vármegyék alkotmányhí elhatározásának kijátszását célozza a honvédelemügyi Miniszternek a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg újabb kiadott 6376. eln. 1905. sz. rendelete, amelyben az kimondotta, hogy a fentemlített belépési bizonyítványt s az apai és gyámi beleegyező nyilatkozat hitelesítését az önként belépni óhajtóval a honvéd, illetőleg hadkiegészítő parancsnokságnál fölvevő jegyzőkönyv, illetőleg két tanu aláírása pótolhatja. Mert e rendelet alapján a katonai hatóságok teljesen kizárják a közigazgatási hatóságokat a közreműködésből s a rendelet az általános és személyes védkötelezettségnek az 1868. évben történt megállapítása óta érvényben állott szabá-

lyok, a véderőről szóló törvények végrehajtása tárgyában kiadott utasítások lényeges intézkedéseit módosítja és pedig a politikai hatóságok törvényszerű jogkörének rovására és az országgyűlés tudta nélkül, annak dacára is, hogy a majd egy emberöltő óta és minden esetre a kezdettől fogva érvényben állott s az országgyűlés által elfogadott szabályok lényeges változtatása az országgyűlésnek, amelytől a kormány a törvény végrehajtására a felhatalmazást nyerte, szükségképp bejelentendő lett volna.

Hasonló elbírálás alá esik a honvédelemügyi Miniszternek 6654/eln. 1905. sz. rendelete, amellyel elrendeltetett, hogy azon behívójegyek, amelyek nem voltak kézbesíthetők, nem úgy mint eddig, az illetőségi községben, amely egyedül lehet hivatva az ily ténykedésre s amelynek közreműködése biztosíthatja legjobban az illetők érdekeit, hanem a csendőrsőknél függesztendők ki; valamint 7069/eln. 1905. sz. rendelete is, amelyben elrendelte, hogy a katonai behívójegyek, a közigazgatási hatóságok és községek mellőzésével, postai úton kézbesítendők, jöhetnek az 1886. 21. te. 2. §-ának b) pontja és 18. §-a s az 1886. 22. te. 2. §-a értelmében a törvényeket és kormányrendeleteket a törvényhatóságok és községek vannak hivatva végrehajtani s a csendőrség felhasználása annak az 1881. 3. teikk alapján kiadott szervezési és szolgálati szabályaival is ellenkezik és illetéktelen kitégítése a csendőrség hatáskörének a hadsereg és honvédség tagjainak olyan viszonyaira nézve, amelyek tekintetében azok az 1889. 6. teikk alapján polgári törvények és hatóságok alatt állanak.

A miniszeri határozatnak a behívójegyek kézbesítésének megtagadására vonatkozó intézkedése azzal van indokolva, hogy az e tárgyban kiadott kormányrendelet az 1886: 21. t.-c. 19. §-a értelmében föltétlenül végrehajtandó és csak azután tehető vita és határozat tárgyává.

Mint hogy azonban ez a törvényszakas megadja az utat és módot a törvényhatóságoknak arra nézve, hogy a kormány törvényellenes eljárásával szemben a képviselőháznál keressenek orvoslást, de a kormány az országgyűlést, a haza számtalan érdeke sérelmére már megnyitása napján elnapoltatta királyi kéziratával s ezzel elvágta az utját annak, hogy a törvényhatóságok a gyors, hatályos és sikeres orvoslást megtalálják s ezen okból a törvényhatóságoknak alkotmányvédő hivatása kettős mérvben előtérbe lép; minthogy a kormánynak már kinevezetése alkotmányellenes volt, a kormányon való megmaradása pedig annak utána, hogy a képviselőház bizalmatlanságát fejezte ki irányában, egyenesen törvénybeütköző, mert sarkalatos alaptörvényekkel, köztük az ausztriai uralkodóház trónöröklési jogát megállapító törvényekkel, sőt királyi hitlevelekkel és koronázási esküvel is biztosított ezeréves alkotmányunknak egyik új föntézményét az 1848: 3. t.-cikkkel megalkotott felelős parlamentaris kormányrendszer képezi, ennek értelmében pedig a kormány csak akkor állhat meg és maradhat kormányon, ha a képviselőház többségének a bizalmát bírja, vagyis csak akkor gyakorolhatja a végrehajtó hatalmat, csak akkor vezetheti az ország ügyeit, ha összhangban áll a nemzeti akarral, melynek legilletékesebb és — az országgyűlés együttléteben — egyedüli kifejezője a képviselőház, melytől a föntidézett 1886: 21. t.-c. 29. §-a értelmében is — természetesen a parlamenti felelős kormányrendszer alapján — a kormányok sorsa függ; a jelen kormány azonban nemcsak nem bírja a képviselőháznak és a nemzetnek bizalmát és támogatását, de arra nem is számíthat, sőt ezzel a tudattal lépett kormányra, ami az önkényuralom korszakát eleveníti fel s legszembeszökőbb megsértése alkotmányunknak és a legnagyobb akadály a várva-várt kibontakozásnak: annak, hogy a korona és a nemzet a haza javára megértsek egymást; — minthogy ily körülmények közt a kormány voltaképp oly önkényuralmi kormánynak tekintendő, amely magát politikai felelőssége, az országgyűlés törvényes ellenőrzése alól elvonja és a nemzet akaratával és érdekeivel ellentétben csak a korona egyoldalú akaratának megvalósítására törekszik s egyedül abban keresi létjogosultságát; — minthogy ily kormánynak semmiféle intézkedése s eljárása sem nyugszik törvényes alapon: a vármegye bizottsági közgyűlése a miniszeri rendelet legutolsó rendelkezését is törvénybeütközőnek kénytelen kijelenteni.

Ez a hazafias kötelessége a vármegye közönségének annál inkább is, mert a kormány eddigi

eljárásából következtetve bizonyosnak kell vennie, hogy a kormány a tartalékosoknak és póttartalékosoknak még az időszaki fegyvergyakorlatokra való behívását is a hadsereg létszámának kiegészítésére használja fel, annak dacára is, hogy oly különös körülmények és oly elkerülhetlen szükség, amelyekhez a törvény a tartalékosok illetőleg póttartalékosok visszatartását, illetőleg behívását köti, sem a hazai, sem a külföldi politikai viszonyok szerint nem forognak fent s a törvényhozás vonatkozó rendelkezésének különben sem az a célja, hogy a meg nem szavazott, a megtagadott ujoncatalék az előadott módon pótlatlanság, mert különben az ujoncatalék megajánlása, illetőleg megtagadásának joga sem volna alkotmányjogi biztosíték.

De a vármegye bizottsági közgyűlése nem hagyhatja figyelmen kívül azt sem, hogy a kormány az általános és titkos választói jog csaláttal egyetemesen oly elemeket szándékozik a jogos nemzeti igények és törekvések érvényesülése, a magyar nemzeti állameszme megvalósítása elé gátat állítani, amelyeknél államalkotó, nemzetföntartó erő és hajlandóság alig található. Ehhez járul, hogy a kormány számításba sem véve saját viszonyainkat, — pedig egy hazafias kormánynak ez a legesleges feladata és kötelessége — olyaténképp szándékozik a szavazati jog kiterjesztésének nagy eszméjét keresztülvinni, hogy az magyar nemzeti életünket és létérdekeinket a legkomolyabban veszélyezteti. Pedig ez a legfőbb fontosságú érdek azt parancsolja, hogy ne induljunk tetszetős, csillogó jelszavak után, hanem egyedül az vezéreljen bennünket, hogy a magyar államot és nemzetet magyar nemzeti alapon erősítsük, nagygyá, hatalmassá tegyük.

A vármegye bizottsági közgyűlése azért is törvénybeütközőnek nyilvánítja a miniszeri rendeletet nemcsak legutóbb említett részében, hanem egész kiterjedésében, mert 13103/1905. sz. határozata nem támadtatott meg föllebbezéssel; nem is olyan, mely az 1886: 21. t.-cikk értelmében miniszeri jóváhagyást igényelne; a vármegye főispánja sem rendelte el a hivatkozott törvény 57. §-a alapján annak felülvizsgálatát végett leendő fölterjesztését s így az, csakis mint a közgyűlési jegyzőkönyv kiegészítő része volt fölterjesztendő és mint ilyen föl is terjesztett törvényes határidőben, de akkor már, tehát mielőtt az 1886: 21. t.-c. 10. §-a szerint az elintézésnek rendes folyamán a felügyeleti jogkörből kifolyólag felülvizsgálat alá vehető lett volna, a törvényes jogkör és eljárás tullepése, illetőleg mellőzése árán megsemmisítve volt, ami szembeütköző újabb bizonyítéka annak, hogy a kormány azért, hogy mielőbb a hatalmi eszközökhöz juthasson, a legvilágosabb törvények, a vármegye ősi önkormányzati joga megsértésére is kész.

Végre a vármegye bizottsági közgyűlése a képviselőház alkotmányvédő határozata alapján is törvénytelennek nyilvánítja a miniszeri rendeletet egész kiterjedésében.

II. A vármegye bizottsági közgyűlése az ösök példáját követve, akiknek az alkotmányhoz való ragaszkodása és minden alkotmány- és törvényellenes kormányzással szemben kifejtett ellenállása mentette meg századokon keresztül alkotmányunkat, önállásunkat és függetlenségünket; másrészt pedig szemelött tartva azt is, hogy maga a törvény uralkodása is azt követeli, hogy a törvényellenességnek mindenki ellenszegüljön, bárhonnét jöjjön is az, mert nem a hatalomnak és nem is eszközeinek, hanem magának a törvénynek vagyunk alárendelve: az előadottak alapján:

a) törvénybeütközőnek nyilvánítja a honvédelemügyi miniszternek föntidézett 6654/1905. és 7069/905. sz. rendeleteit is;

b) hazafias aggodalmát és megütközését fejezi ki a szavazati jognak a kormány által hirdetett módon, az egyedül jogosult nemzeti irány mellőzése mellett leendő kiterjesztésével és azzal szemben, hogy ez a nagy eszme a nemzeti törekvések ellensúlyozására, elnyomására használtassék föl; egyuttal pedig óva inti és kéri a vármegye hazafias közönségét, hogy az ápróféta hangzatos ígéreteit és csábításait — magyar államiságunk fenntartása és nemzeti érdekeink megóvása szempontjából — figyelemre se méltassák;

c) újból bizalmatlanságát nyilvánítja a Fejérváry kormány irányában és kijelenti, hogy azt nemcsak nem támogatja, hanem minden törvényes és alkotmányos módot és eszközt igénybe vesz arra nézve, hogy törvényellenes kormányzata mielőbb megszűnjék;

d) ujjal elhatározza, hogy a kormányt semmi-

féle hatalmi eszközökhöz sem juttatja s ennél fogva az országgyűlés által meg nem szavazott adókat, illetékeket stb. be nem szedeti, be nem hajtja, be nem szolgáltatja, az országgyűlés által meg nem ajánlott ujoncokat ki nem állítja s ahhoz, hogy az adó- s illetéktörvényeknek a kivételére, beszédre és végrehajtás útján való behajtásra vonatkozó rendelkezései végrehajtsanak, hogy a hadsereg és honvédség kiegészítésére, létszáma fenntartására, szóval a meg nem szavazott ujoncatalék pótlására a tartalékosok, szabadságotak vagy póttartalékosok visszatartásának, illetőleg behívásának vagy behívhatók legyenek és önkéntesek állítsanak, a segédkezdést, közreműködést minden irányban megtagadja;

e) a vármegye alkalmazottait, a községeket s azok alkalmazottait az előző d) pontban foglalt elhatározás szigorú, pontos, lelkiismeretes betartására utasítja és pedig az utóbbiakat egyrészt azon figyelmeztetéssel, hogy a vármegye határozatát az 1886: 22. t.-c. 30. §-a értelmében vita tárgyává sem tehetik, hanem föltétlenül végrehajtani kötelesek; másrészt pedig azon utasítással, hogy a fogyasztási és italadókat, amennyiben háztartásuk van szerződésileg vagy költségvetésileg érdekelve, beszédjék és gyümölcsözőleg kezeljék;

f) figyelmezteti egyrészt a vármegye adófizető polgárait, miszerint tekintettel arra, hogy az adófizetési kötelezettség az alkotmányellenes kormányzás megszűntével beáll: a legutóbb kivétel volt adóknak megfelelő összegeket azon célból, hogy honpolgári köteleességüknek mielőbb megfelelhessenek, a jövő alkotmányos kormányt mentül hathatósabban támogathassák és önmagukat is a fizetéképtelenség zavaraitól megmentsék, — gyümölcsözőleg helyezték el; másrészt pedig figyelmezteti különösen azokat, akik a folyó évben kerülnek hadkötelezettség alá, hogy önként be ne lépjenek se a hadseregbe, se a honvédségbe;

g) amennyiben a belügyi kormány ezt a határozatot is megsemmisítené, e tárgyban kiadandó rendeletét már most törvénybeütközőnek nyilvánítja, ezzel szemben ezt a határozatot fenntartja, azt a rendeletet nem hajtja végre, annak végrehajtásától összes alkalmazottait, a községeket és azok alkalmazottait eltiltja és mindazokat e határozat további végrehajtására utasítja; a vármegye alispánját pedig felszólítja, hogy e határozat megsemmisítése esetén rögtön rendkívüli közgyűlést hívjon össze;

h) óvat emel az ellen, hogy amennyiben a határozat mégis megsemmisítenék, az e tárgyban kiadandó miniszeri rendelet az 1886. 21. te. 57. §-a i) pontjának alkalmazásával a vármegye főispánja által hajtassék végre, valamint az ellen is tiltakozik, hogy a miniszterium az idézett törvény 64. §-a alapján felhatalmazza a vármegye alispánját arra nézve, hogy rendelete végrehajtása céljából a vármegye tisztviselőivel és közegeivel rendelkezék; de különösen óvat emel azzal szemben, hogy a kormány bármely más kényszermodot vagy eszközt használjon avagy kormánybiztos, — amilyent a törvény nem ismer, — küldjön ki rendelete végrehajtására;

i) az előző pont szerint a miniszterium által a vármegye főispánja részére esetleg kiadandó felhatalmazást, ugy nemkülönb a vármegye főispánjának ama felhatalmazás alapján esetleg kibocsátandó rendeleteit, valamint a kormánybiztos esetleges kiküldését és annak rendeleteit törvénybeütközőknek nyilvánítja és a vármegye alkalmazottait, a községeket és azok alkalmazottait ama rendeletek foganasításától eltiltja;

j) amennyiben a vármegyei és községi alkalmazottak e határozat betartásáért a hivatkozott törvény 65. §-a alapján állásukból felfüggesztetnének, vagy elmozdítatnának és állásaik másokkal töltetnének be, mindezen rendelkezéseket törvénybeütközőknek, végrehajthatlanoknak nyilvánítja és nem veszi figyelembe; amennyiben pedig a megyei és községi alkalmazottak e rendelkezések avagy bármely más zaklatás következtében erkölcsi vagy anyagi károsodásoknak vagy hátrányoknak lennének kitéve: azok teljes és minden irányban való kártalanítását a vármegyei becsület védpaizsa alá helyezi és felhívja a 13103/1005 sz. határozattal kiküldött hatvanas bizottságot, hogy az említett alkalmazottak kártalanításáról azon határozat szerint saját jogkörében s a vármegye közönségének terhére gondoskodjék, szükség esetén pedig a közgyűléshez kellő időben előterjesztést tegyen;

k) számít a vármegye egész közönségének, összes községeinek, a vármegyei és községi összes

alkalmazottaknak kipróbált honfiasságára a tekintetben, hogy az alkotmányvédők küzdelemben állhatatosan kitartva s egymást kölcsönösen támogatva, diadalra segítik nagyban veszélyeztetett nemzeti ügyünket;

l) e határozatot a m. t. főügyész meghallgatása után egyfelől azon országos érdeknél fogva, mely az alkotmányosság védelmére irányuló intézkedések sürgős végrehajtását követeli, másfelől pedig azon veszély mielőbbi elhárítása céljából, mely alkotmányos életünket fenyegeti: azonnal végrehajtandónak és csak birtokon kívül főlegbevezetendónak jelenti ki s a vármegye hivatalos lapjában közzétenni rendeli azzal, hogy ellene a lap megjelenését követő 8-ik naptól számítandó 15 nap alatt a vármegye alispánjánál előterjeszhető főlegbevezetésnek van helye, de csak birtokon kívül;

m) kimondja, hogy e határozat nem foglalván magában oly rendelkezést, amely az 1886. 21. teikk értelmében felsőbb jóváhagyást igényel: csak főlegbevezetés esetén lesz felülbírálat alá föltérjesztendő, azonban a közgyűlési jegyzőkönyv törvényes határidőben föltérjesztendő lesz;

n) e határozatot a szomszédos vármegyéknek megküldi; végül e határozatot tudomás végett az országgyűlés képviselőházához föltérjeszti azon kéréssel, hogy a miniszteriumot vád alá helyezni méltóztassék.

Igények.

Ahányszor a magyar társadalom alakulásának körülményeiről elmélkedünk, mindannyiszor arra a szomorú tapasztalatra bukkanunk, hogy a politikai befolyások oly gátló tényezőként szerepeltek ethnologiai tekintetben, hogy a nemzeti geniusz a maga valójában háborítlanul még eddig ritkán nyilatkozhatott meg.

A mint a sudár fa a folyton tomboló viharok közepette nem tud teljes összhangzásban levő lombkoszorút növeszteni, úgy a mi nemzetünk életfelfogása is tele van félszeggel; a nemzeti együztérzést akadályozó többé-kevésbé okadatolt előítélettel.

Egy ily a viharokkal dacoló erdei óriás a létért való küzdelemben nyer ugyan erőben, szívósságban, de külső megjelenésén, szervezetének rendellenes kiképződésében kifejezésre jut az örökös harc, mely megacélozta ugyan erejét, de szép kontózt nem képes öltetni.

A magyar nemzet a gondviselés különös kegye folytán megedződött a külső elemekkel szemben kifejtett ellentétállásban; hatalmas, nagy politikai tényezővé vált a művelt Európa nemzetei között; de egész nyilvános életében, úgy a politikai felfogásban, mint a társadalmi rétegek egymáshoz való viszonyában, szembeötlő a sok hézag, a sok ok nélküli elkülönződés, mely arányosan és háborítlanul fejlődött népeknél elő nem fordulhat.

A régi divat szerint kormányzott Magyarországon egy elenyésző csekély minoritás intézte az ország dolgát, a nép többsége csak mint adózó tömeg — misera plebs contribuens — szerepelt az államháztartásban; a nemesség dicső mültra hivatkozva az egységes nemzeti érület egyedül jogosított kifejezője volt, de azért az egész magyarság nevében nem lehetett hivatva beszélni, mert az előjogoktól megfosztottak érdekében nem törekedett felszólalni és cselekedni.

A nemességnél hiányzott az érzék a nép kívánásaival, óhajtaival, szükségével és törekvéseivel szemben és mivel csak az ő akaratauk teljesülhetett a nyilvános élet minden megnyilatkozásában, szellemi és anyagi fölénytel tekintetben a misera plebs contribuensre.

Az elbizakodottság félreismerhetetlen jeleivel intézték el a nyilvános ügyeket, tekintetbe sem véve azt, hogy rajtuk kívül van még egy sokkal nagyobb és számosabb sokaság, mely hazafiságsban, hazaszeretben mögöttük nem állott soha s jó és balsorsban kivette mindig a haza változó sorsa fordulását egész részét.

Más képet nyert ugyan a társadalom a szabadság eszméjének diadalmaskodása idejében, a jobbágyosság milliói felszabadulván, sokáig rejtve tartott erejükkel föltartóztathatlanul neki mentek a társadalom alapjainak és böles józansággal egészen más egyensúlyba hozták ezt.

A felszabadult magyar jobbágy nem lett minden tisztességet megtagadott sansculotteá, nem ment mint a lengyel slobodnici a nemesség ellen, hanem mint jogainak elismerésére szert tett gyermek illedelmesen ült a közös atya asztalához,

magának böles mérséklettel részt kívánván minden jobban és minden bajban.

Csakhog az osztályok előítéletei nem olyanok, hogy azokat parancsszóra, vagy a kényszerítő körülmények hatása alatt könnyűszerrel lehetne kitérűlni a közös tudatból; ha a külső tényezők hiányoznak is, hogy hatékonyá legyenek, önmagukban lennek elég erő, hogy el ne tűnjenek a nemzet egéről, mint a muló felhők.

A nemesség megmaradt még a változott körülmények között is a privilegált osztály drága áron megtartható különválásában, a nép pedig a nemesség viselkedését mintának vevén, ha jobb sorsra, társadalmi állásra tett szert, csak úgy viselkedett, mint előképei a köznemesség.

A birtokviszonyok az előjogokkal birt osztályra nézve mindig kedvezőtlenebbek lettek; legesekélyebb okát képezte az adózás, sokkal fontosabb volt az ingatlan vagyonnak hirtelenül ingóvá való változása a földtehermentesítés akciója alkalmából. Az egyre esökkenő jövedelemmel azonban nem tartott lépést az igények leszállítása.

A nemesség erőnek erejével meg akarta tartani a régi fényt, költségekbe verte magát, mely saját vagyoni állapotával semmi arányban nem állott és kezdődött ama cifra nyomorúság, mely kivált vidéki helyeken a legszomorubb hatással van az egész társadalomra.

A nép ama tagjai pedig, kik akár tanulmányok, akár anyagi viszonyok alapján az ugynevezett jobb társadalomhoz számították magukat, a nemeseket mindenben követték, az »urhatnám polgár« Magyarországi városaiban mindennapi alakká vált s a fejlődő polgári osztályt már keletkezése idejében támada meg a nagyzás és a tulcsigázott igények romboló szúja.

Az egyszerű polgári foglalkozást olyannak tartották, mely a familiára szegyet hoz; a kézműipar dehonostálónak tartották; a földmívelést csak oly esetben deklarálták urhoz illő foglalkozásnak, ha legalább néhány száz holddal kezdhették meg azt. A fényűzés még oly körökből is szedte áldozatait, melyeknek anyagi körülményei abszurdumnak tettek minden felesleges kiadást.

De a mint a köznemesség igényt tartott arra, hogy a közhivatalokban örökös kenyeret nyerjen, a polgári osztályból is egyre nagyobb tömegekben jelentkezett a hivatalok kapuit döngető sokaság. Ahelyett, hogy ősi szokás szerint arca verejtékében a műhelyekben kezelje a szerszámot, vagy a mezőkön turja a földet, hivatalt kér mindenki, ki a minősítési törvény előirta legalacsonyabb fokot elérte, nem gondolva a tisztviselői állás nehézségeivel és azzal a lemondással, melyre nagyobb anyagi javak megszerzésének lehetetlensége ezen a pályán kényszerít.

Csak az úgynevezett biztos kenyér után futott és fut még manap is mindenki.

A hivatal biztos rév lett arra nézve, ki rokkantán, szárnyszegetten tért vissza az élet hullámzó tengeréről, de a hivatal egyszerűen a fogház cellájának borzadalmával is hat arra, kinek nagyobb vállalkozási képességét még nem törte meg a sors mostohasága.

De azért ha halálfáradtan be is vánszorgott valami esőndes hivatalba a végzett földes ur, vagy ha a nagy vállalkozási kedvvel bíró végre még is megtanulta tűrni a hivatal szűken kimért korlátait, az igényekről le nem mondott sem az egyik, sem a másik.

Az egyik a nagyobb igényeket jussnak tartja, mely személyét származásánál fogva illeti, a másik kizártnak tartja azt, hogy hivatalból ne keljen jobban élni, drágábban ruházkodni, nagyobb összegekben kártyázni, hiszen a reprezentáció megkívánja, hogy ne smucigoskodják az ember.

Meddig fog még tartani, míg nálunk is mindenki be fogja látni, hogy csak addig szabad nyújtózkodni, a meddig a takaró ér, míg nálunk is mindenki anyagi viszonyait tekinti elsősorban és csak azután az úgynevezett »társadalmi kötelességeket.«

Meddig lesz még az iparos pálya bukó félben levő diákoknak mumusa, mikor látja be már a földbirtokos osztály is, hogy gyermekeiből művelt kereskedőt, művelt iparost nevelve, jobban gazdagítja azzal a nemzetet, mintha a világgal meg hasonlított félművelt proletárok tömegével növeli az improduktív osztály seregét.

Hogy társadalmi viszonyainkat gyökeresen szanaljuk, hogy ne legyünk kénytelenek nap-nap után az élet legyőzöttjeivel, nyomorban sínylódókkal találkozni, szídeljük meg Hume emondását: »Az igénytelenség a legnagyobb kincs,

vigasztalást nyújt egyaránt a kinekek tömege mellett éhező fősvénynek és a nyomorult koldusnak, ki rongyaiban is királyi palástot lát!«

Helyes mértékre szállítsuk le minden igényünket, anyagi és lelki egyensúlyunk visszatértevel megszűnik az elégedetlenség a világ viszonyival, mások lenézése és saját eszünk jogtalan előtérbe tolása.

Akkor a magyar társadalom torzon-borz állapotából a teljesen konszolidált állapotba harmonikus egészévé leszen s teljes összhangzásban épül fel oly együttes érzés, mely boldogulást biztosít minden törekvő számára.

Felesleges irás.

Van olyan téma elég, amelyikre kár vesztegetni az időt, a tintát és a papírost. Mert hiábavaló minden erőlködés; nem használ semmit a kérés, a kifakadás, a szitkozódás. Ilyen témáról írunk most is, teljes rezignációval s avval a tudattal, hogy a kis újját sem mozdítja meg senki, ha csak azért nem, hogy a mi körünkre akarjon vele koppantani azért, hogy beleszóljunk egyesek spekulációjába, amellyel a közönség zsebéből kihárasolják a keservesen szerzett garasokat.

Csodálatosan indolens és az együgyűségig türelmes nép vagyunk mi. Nem csak zalaegerszegieket, hanem az egész magyar társadalom, amely nem zudul fel a szemérmetlen zsákmányolás ellen, amelyet az ő rovására úzunk. Itt-ott már mégis tesznek valamit, nálunk azonban nem történik semmi a kegyetlen drágaság megakadályozására.

Mi ezt a témát már lom tárba tettük. Éveken keresztül napirenden tartottuk, teljesen hiába. Mindenki tudta, hogy igazunk van, de senki sem tett semmit. Mert bizony itt-ott egy kis magánérdeket kellett volna megnyirbálni s nálunk úgy szokás, hogy ha a hatóság a nagy közönség érdekében egy-két embert megrendszabályoz, azonnal kész a vád, hogy az urak tönkre akarják tenni a szegény embert, el akarják venni a kenyeret, hogy maguknak kalácsra való jusson. Nem is irtunk volna már a drágaságról, piaci viszonyokról, kofák garázdálkodásairól, ha néhány újabb ide származott család fő nem tette volna egyenesen felelőssé a helyi sajtót, amely nem meri felemelni a szavát az úgynevezett illetékes tényezőkkel szemben.

Isten neki, értekezzünk hát még egyszer arról, hogy olyan város nincs még egy szűles Magyarországon, ahol annyi volna a közönségen élősködő parazita, mint nálunk; ahol a fogyasztó kéz zsákmány, aki semmi védelemre nem tarthat igényt a tisztelt közvetítőkkel és exportörökkel szemben; ahol sem a termelő, sem a fogyasztó érdekei nem lényegesek, számításba nem jöhetnek.

Az élelmiszerek ára emelkedő irányzatot követ. Ez természetes jelenség nem csak nálunk, hanem az egész világon. De tiz esztendő alatt sehol sem szökött fel az élelmiszerek ára annyira, mint Magyarországon. A termelő azonban az árak emelkedéséből csak kis részt kap, miután a közvetítés mindenütt a termelő és fogyasztó közé tolkodott. A közvetítésnek csak ott van jogsultsága, ahol arra szükség van, ahol az árut közelebb kell vinni a fogyasztóhoz; ahol a piacot és fogyasztót külön kell felkeresni. Ezért a munkáért megilleti a közvetítőt a polgári haszon s a kockázatért a vállalkozói nyereség. Közvetítés szükséges ahoz, hogy felesleges búzákat külföldre szállíthassuk, hogy a hizott marhák feleslege külföldre jusson, hogy iparcikkeket minden piacon meg lehessen kapni; de már ahoz, hogy a városba behozott élelmi szert a fogyasztó illő áron magától a termelőtől vehesse meg, nincs szükség a második kézre, nincs szükség a város végén leselkedő és a piacon gorbombáskodó kofára, aki korán reggel összevására, amit lehet, hogy drágábban adhasson tul rajta.

Az exportnak is csak addig a határig lehet jogsultsága, amíg a termelőnek nagyobb jövedelmet biztosít s nem esik a fogyasztó rovására. De nézzük csak meg közelebbről az exportot s rögtön beláthatjuk, hogy nincs valami nagy okunk afelett örvendezni, hogy a tyukász végigördítözze a falukat s az apró baromfit külföldre szállítja; hogy a tojást élelmes exportörök a helyi fogyasztó elől elkapkodják; hogy a hizott marhának nem csak a feleslege, hanem az itthoni fogyasztásra szükséges része is külföldre megy.

A tyukász kevesebbet ad a baromfiért a falun, mint amennyiért a helyi piacon értékesíthető

volna. A helyi piacon azután megcsappanik a kínálat, felszöknek az árak s a tyukászok nyereségét nem a külföld fizeti meg, hanem az itthoni fogyasztó. Amennyivel az a néhány termelő, aki a város közvetlen közelében lakik s nem áll szóba a tyukással, a természetes árnál többet kap, azt a magyar fogyasztó fizeti meg s az a termelő, akitől a tyukász olcsóbban vesz.

A hizott marha manap már olyan áru, amit mi csak a Bécs felé futó vonatokon látunk, mézárásokban nagy ritkán. A kis mézáros sokszor a legjobb akarattal sem juthat hozzá, mert a külföldi közvetítők elszedik előle. Urodalmak a hizott állatokat csak nagyban adják el; azzal, aki egy darabot keres, szóba sem állnak. A közvetítő s a külföldi vállalkozó tehát élvezi a nagyban való vásárlás előnyeit, míg a kisvárosi fogyasztás kénytelen megelégedni a piacon beszerzett selejtes, kimustrált állatokkal, amelyek árát szintén felszöktesíti a hazai fogyasztás rovására tulhajtott export.

Igy esik meg, hogy a kicsinyben való vásárlásnál ott a legdrágább az élelmiszer, ahol azt bőven produkálják, ahol azt nagyban olcsón eladják. Így történhetik csak meg az, hogy sokszor az az ország, amelyik bevitelre szorul, előnyben van a termelő ország lakosai felett.

Azt hibetné valaki, hogy ez csak elmélet. De hozhatok fel gyakorlati példákat is. Megtörtént a Balaton mellett, hogy vendéglősöknek Bécsből kellett hoztatniok balatoni fogast, mert ott, ahol tenyészik, ahol fogják, nem juthattak hozzá. A halászati társaság mindenre gondolt, csak arra nem, hogy a helyi fogyasztás ellátását biztosítsa. Inkább exportál, aminek a következménye az, hogy a külföldi közvetítőnek és vállalkozónak dupla hasznót juttat, az itthoni fogyasztó számára. Amit tehát a halászati társaság nyer, a külföld visszatéríteti magának a magyar fogyasztóval. De történik még furesőbb dolog is Magyarországon. Pozsonyban, Sopronban nem ritka eset, hogy Bécsből hozzák a marhahúst, sőt közvetítő kereskedők a tojást, zöldséget és gyümölcsöt is. És ezeket először Magyarországból szállítják fel, ott kiválogatják a javát s a selejtes portékát visszahozzák, természetesen nem haszon nélkül. Így fogyasztjuk el mi a selejtes árut ugyanolyan árt, mint a külföld a jót. A tyukász nem veszi meg a végelgyengülésben szenvedő esirét, a szenál a levénült marhát nem keresi; ezeket itthon kell elfogyasztani s miután a kivitel folytán megnövekedő kereslet szabályozza az árakat, ép oly drágán kell megfizetni, mint az elsőrendű, amelynek ára a külföldön csak a szállítási költséggel és a vámmal növekedik.

Áldásos dolog a kivitel, de csak akkor, ha az megy külföldre, ami felesleges. Első sorban termeljünk magunknak és semmi esetre se fizetessük meg a külföldi közvetítő hasznát a fogyasztóval.

Egész Dunántult ellepték a közvetítők. Annnyira, hogy védekezni kell ellenük. Így pl. Csáktornya már türehtelenné vált a helyzet s a főszolgabíró erélyesen intézkedett a fogyasztó közönség érdekeinek megóvása céljából. De nem csak erre terjedt ki a főszolgabíró figyelme, hanem a kofákra is, valamint a hamisítókra is. És ezzel megelőzte Zalaegerszeg r. t. várost, ahol a hatóság nem tudott módot és eszközt találni a közönség megvédelmezésére.

A csáktornyai főszolgabíró megtiltotta a kofáknak, külföldre szállító kereskedőknek és tyukászoknak, hogy a város végén s a piachoz vezető utcákon vásároljanak. Tessék a piacra menni. De csak 8, illetve télen 9 óra után. Addig közvetítő nem vásárolhat. Elrendelte azt is, hogy az elárulást orvosrendőri vizsgálatnak kell megelőznie s megvizsgálás előtt élelmiszert eladni nem szabad.

A főszolgabíró rendelkezését általános rendészeti, jóléti, közegészségügyi okokra és a hatóság diszcreditárius intézkedési jogára alapítja s kimondja, hogy a hetivásárok és napi élelmiszer piacok a fogyasztó közönség élelmiszer szükségletének fedezése céljából tartatnak s nem a közvetítők kedvéért, tehát a hatóságnak kötelessége gondoskodni, hogy a kofák, exportőrök és tyukászok miatt ne legyen kénytelen a fogyasztó az élelmiszert drágán venni.

Ami azonban megtörténhetik Csáktornya, az nem megy Zalaegerszegen. A város alkotott már egy szabályrendeletet, a melyben megtiltotta a kofáknak az elővásárlást, a miniszter azonban a szabályrendeletet nem hagyta jóvá. A szabad verseny szent nevében a visszaélés is szabad. A

fogyasztó keljen versenyre a kofával, ha enni akar, vagy fizesse meg a 20—25% nyereséget s tölje, hogy mindent exportáljanak a német kedvéért. Hát ha ez szabad, miért nem szabad az uszora is? Ha szabad az élelmiszerezéssel az uszora is? Ha szabad az élelmiszerezéssel az uszora is? Ha szabad az élelmiszerezéssel az uszora is?

Ha a szabályrendeletet nem hagyta jóvá a kormány, a hatóság discretionális jogát nem kobozhatta el. Tessék úgy tenni, mint a csáktornyai főszolgabíró. Lám egy két városhatósági mézárászeket nyitattott, másutt limitálták az árakat, szigoruan ellenőrzik a piacot. Nálunk azonban minden szabad. Mindenütt védekeznek. A bécsieknek is volt annyi eszük, hogy a husdrágaság ellen városi huscsarnokokat szerveztek. Csak mi töljük az örökös zsákmányolást?

Hogy a marhahússal minő visszaélések történnek, mindenki tudja. Felesleges azt ismétetni. A legáltalánosabb szokás az, hogy a mézárások növendékmarhák kevesebb tápértékkel bíró husát árulják érett marhahus gyanánt. Nálunk ez is szabad. Nagykanizsa város rendőrkapitánya azonban már e tekintetben megredsabályozta a mézárásokat. Elrendelte, hogy a mézárásokban kifüggesztett husárjegyzéken a növendékmarhahus ára külön legyen feltüntetve. Ellenőrzik, hogy melyik mézáros vág növendékmarhát s aki azt eltitkolja, megbüntetik.

Nálunk mikor kerül hasonló intézkedésekre a sor, vagy ha már intézkedés történt volna, mikor hajtják azt végre?

A város új rendőrkapitányának mindezeket szives figyelmébe ajánljuk.

Hivatalos-rovat.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa ezennel közteszi, hogy azon szőlős gazdák, kik kiméréssel és kis mértékben való elárulással nem foglalkoznak, a boritaladó kedvezményes fizetése céljából az 1892 évi XV t. e. 3 §-án alapuló igényüket f. évi szeptember 5-től bezárólag szeptember 20-ig Megyessy László kataszteri nyilvántartónál bejelenthetik.

Zalaegerszegen 1905 évi szeptember 4-én.

Várhidy Lajos polgármester

Hirek.

Állandó választmányi ülés. A vármegye állandó választmánya f. hó 4-én tartotta ülését Csertán Károly alispán elnöklete alatt. — Az ülés tárgya a holnap tartandó közgyűlésen előadandó ügyeknek a közgyűlésre való előkészítése volt. — A tárgysornak igen foatos pontja a vármegye közönségének a belügyminiszter törvénytelen leiratára adandó válasza. — E javaslat Árvay Lajos vármegyének főjegyzőjének munkája, a melyet mint az állandó választmány elfogadott javaslatát lapunk fején szösz szerint közlünk, hogy olvasóink megismerhessék vármegyénk főjegyzőjének e remek szép közjogi elabóratumát. Sok új dologról beszél a javaslat s a hosszan tartó alkotmányos küzdelemben még eddig nem említett új oldalról világítja meg az alkotmányellenes kormány működését. — Az állandó választmány valamennyi tagja a legnagyobb lelkesedéssel és odaadó figyelemmel hallgatta az előadót s midőn bevégezte elkészített javaslatának ismertetését, az állandó választmány tagjai élénk tetszés nyilváníttással s éljenzéssel nyilváníttották az előadónak alapos hazafias munkája feletti elismerésüket. — Megemlíttük még a tárgysorozat pontjai közül a zalaegerszegi villamvilágítás ügyét, továbbá Zalaegerszeg városában a rendőrök teendőinek esendőrkök által leendő ellátása tárgyában a városi képviselőtestület határozatát. — Mindkét ügyet az állandó választmány — Udvardy Vince bizottsági tagnak a villamvilágítási ügynél történt felszólalása mellőzésével — jóváhagyásra ajánlja a közgyűlésnek. — Deák Ferenc-féle ösztöndíjra a közgyűlésnek Czukelter József orvostanhallgatót hozta javaslatba az állandó választmány.

Egyházi hír. A szombathelyi püspök Héling József alsólendvai káplánt Nagyrákosra plebánossá nevezte ki.

Nász a Festetics-családban. Windischgrätz Károly herceg eljegyezte Festetics Alice grófnőt,

gróf Festetics Tassiló bájos szép leányát. Az eljegyzést Bécsben tartották gróf Festetics Tassiló palotájában. A vőlegény testvérhátija Windischgrätz Ottó hercegnek, akinek felesége Erzsébet főhercegnő, néhai Rudolf trónörökös leánya.

Eljegyzések. Margitai Zsenkát, Margitai József csáktornyai tanítóképezdei igazgató bájos leányát, eljegyezte Farkas Lajos turesisesei grófi urodalmi ispán.

Hüberth Erzsikét, Hüberth Károly volt Budapest főpostai főnök leányát eljegyezte Kőszegen Jáross István József m. kir. posta- és táviradatiszt.

Harmadik gyógyszertár Zalaegerszegen. Évek óta próbálgatják, hogy Zalaegerszegen egy harmadik gyógyszertár felállításának engedélyezését kieszközöljék, de eddig azonban sikertelenül. A város is, a vármegye is ellene volt eddig ennek az eszmének s így adtak véleményyt és a belügyminiszter minden esetben elutasította a kérelmet. Most megint fölvetődött ez a kérdés Hrabovszky Rezső budapesti lakos gyógyszerész kérelme folytán. Az ügy megint megjárja az összes fórumokat. Zalaegerszegen 1814-ben adományozták a második gyógyszertár jogot, tehát 91 éve változatlan a helyzet.

Adomány. Özvegy Skublies Jenőné urnó, a néhai férje emlékére Zalaegerszeg város által a Zala partján létesíteni szándékozott „Skublies Jenő liget“ építési költségének részbeni fedezésére 100 (egyszáz) koronát adományozott.

Lelkészavatás. A zalaegerszegi ág. hitvallású evangélikus egyház folyó hó 8-án délelőtt 10 órakor lelkész beiktatási ünnepélyt rendezett. Ekkor iktatták ugyanis be a lemondás folytán megüresedett lelkészi állásra egyhangulag megválasztott Király Mátvás őrszigeti lelkészt. Az ünnepségen Varga Gyula kerületi esperes, valamint a pusztaaszentlászlói és alsólendvai lelkészek s több vidéki előkelő hitsorsos vett részt. A beiktató beszédet Varga Gyula kerületi esperes mondotta, amely után Király Mátvás ünnepi szónoklatot tartott. Az ünnepély után az egybegyűltek az Arany Bányák-ban lakomát rendeztek, ahol több felkőszöntő hangzott el az új lelkészre, az esperesre, Lányi Kálmán felügyelőre, a vendégekre. Az egybegyűltek Gyurácz Antal pápai ág. ev. püspököt táviratilag üdvözölték.

Istentisztelet. Az izraelita istentiszteletek ezentul pénteken délután 1/4 7 órakor kezdődnek.

Hivatal átvétel. Várhidy Lajos Zalaegerszeg város polgármestere folyó hó 4-én egy havi szabadságáról visszatért és hivatalának vezetését átvette.

Szabadságolás. Németh Elek Zalaegerszeg város főjegyzője folyó hó 4-én két heti szabadságra ment. Távollétének ideje alatt Fülöp József I. aljegyző helyettesíti.

Kegeletes adományok. Fischer László föld-birtokos az izraelita hitközség képviselőtestületének legutóbbi közgyűlésén bejelentette, hogy születésének 70-ik évfordulója alkalmából a templom részére egy díszes oltárterítőt ajándékoz. A polgári leányiskola növendékei pedig egy saját készítette oltárvánkost adtak a templom számára. Ezen kegyes adományokért hálás köszönetét nyilváníttja a templom gondnokság.

Köszönet a tanácsnak. A helybeli iparos tanoncskola tantestülete folyó hó 3-án tartott rendes ülésén Paukovich György elnök indítványára elhatározta, hogy a városi tanácsnak azon nemeslelkű intézkedéséért, mellyel Csizsár József tanítónak egész évi betegsége alatt teljes fizetését folyósította s helyettesítésének díjazását is fedezte, jegyzőkönyvileg köszönetét nyilváníttotta s ezt átiratilag közölte.

Szegárd r. tan. város. Tolnamegye székhelye a folyó évi szeptember hó 2-iki közgyűlésen a rendezett tanássu városok sorába lépett. Polgármester dr. Hirlig Ádám lett.

Balatonmelléki egyházak története. Békefi Remig egyetemi tanár a veszprémi káptalani levéltárban végzett kutatásai alapján megírta a Balaton mentén levő egyházak és templomok történetét, amely Lőczynak Balaton monográfiájában fog megjelenni.

A „Chewra Kadischa“ temetkezési egyesület közgyűlése. Mult vasárnap f. hó 3-án tartotta meg a zalaegerszegi „Chewra Kadischa“ temetkezési egyesület évi rendes közgyűlését a hitközség tanácstermében. Rosenberg Zsigmond elnök üdvözli a megjelent tagokat s felolvastatja az

egyesület mult évi tevékenységéről szóló jelentést. Első sorban kegyeletesen emlékszik még azokról a tagokról, akik az év folyamán elhunytak; ezek Neufeld Izidor, Klein Lipót, Pataki József és Kluger László. Beszámolt az eszközölt jótékony-ságokról, mely szerint kiosztottak készpénzben 217 K 50 fillért, tüzfában 450 K, gyógyszerekre és betegek ápolására 237 K 25 f-t fordítottak. Bevétel volt: persely adományok 307 K 19 f, koszoru pótló adományok 38 K 50 f, templombeli adományok 535 K, összesen 880 K 69 f. Az egyesület a mult évben 19 egyén temetését rendezte. A fölmerült költségek 904 K 30 f-t tesznek ki, a miből 501 K 44 f megtérült, a kiadás tehát 202 K 92 f. Felsorolja ezután a jelentés a temető rendezése körül kifejtett tevékenységet s kiemeli, hogy ebben Weisz Ármin, Heinrich Lipót, dr. Rosenthal Jenő, Weisz Ignác főmérnök tüntek ki odaadó működésükkel. Felemlíti a jelentés a temetőtelek kibővítésének szükségét s hogy az előjárás részéről megszerzésre kijelölt telket Gráner Géza ingyen becsátotta az egyesület tulajdonába. Ezen nemeslelkű adományért jókvi köszönetet mond az egyesület Gráner Gézának. Ohajtandónak mondja a jelentés, hogy a temető egész területében vétsések fallal körül, ez azonban egyelőre csak jámbor óhajtás marad, mert ennek költségeit az egyet egyelőre nem bírja el. Azonban remény van arra, hogy 10 éven belül sikerülni fog ezt megvalósítani. A temető régebbi részének rendezése is folyamatban van. A jövő tavaszra elkészülnek a munkával. Felsorolja a jelentés az egyesületben kezelt alapítványokat. Ilyen 45 van 100.000 K tőkével. Ezeket kivül vannak az aggópoldai alapok 5724 K 22 f tőkével. Áttér ezután az ügykezelésre és fölemlíti, hogy a hitközség ügykezelésének mintájára rendezték ezt be. Elismeréssel adózik elhunyt elnökének, néhai Rechnitzer Lipót emlékének. Nem csak működésével járt elől — mondja a jelentés — a legszebb példával, hanem jó szívével hatott jótékonyan az egyesület működésére. Ezután hitelesítők gyanánt dr. Halász Miksa, dr. Rosenthal Jenő és Garai Lipót egyleti tagokat választották meg. Elfogadták s jóváhagyták az 1904 évi pénztárforgalmi s vagyonkimutatást s pénztárnoknak, a szokott ovás mellett a fölmentvényt megadták. Számvizsgálók lettek Breisach Sámuel és Grümbaum Ferenc. Megállapított az 1905 évi költségvetés. Végül elnökül Rosenberg Zsigmond bejelentette, hogy az egyesület javára 2500 koronás alapítványt tesz. Elnöknek ezen humanus bejelentését a közgyűlés egyhangú elismeréssel és lelkesedéssel fogadta s köszönetének jegyzőkönyvileg adott kifejezést.

A szociáldemokraták mozgalma. A nagykanizsai szociáldemokrata párt ma Nagykanizsán tart nagy népgyűlést, amelyen újra az általános titkos szavazati jogot fogják sürgetni. A vezetőség Budapestről kért szónokot, aki fel fogja világosítani a kanizsai szociáldemokratákat a politikai helyzetről.

Tűzek. Balázs József polai lakos háza kigyuladt s teljesen elégett. A tüzet gyúlvával játszó gyermekek okozták. — Ugyanott a mult hétfőn elégett 7 lakóház és 13 melléképület. A kár 20000 koronát meghalad. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

A körmendi kir. közjegyzőség kettéválasztása. Az igazságügyminiszter a körmendi közjegyzőséget kettéválasztotta. Az egyik székhely Körmend, a másik Vasvár. Jelenleg még mindakettő betöltetlen.

Balatonfüred. Az igazgatóság az újabb vendégnévsort most adta ki, amely szerint Balatonfüreden eddig 9706 vendég fordult meg és pedig állandó 3336, átutazó 6370.

Belefult a Balatonba. Kanász Ferenc boglári lakos az idősebb emberek sorába került, vagy 70 évet számlált, s nem volt csoda, ha a munkát nem bírta, dolgozni nem tudott. Fiaira volt utalva, azoktól élt, de úgy látszik fiai keserüséget okoztak az öreg Kanásznak és jobbnak látta a kegyelemkenyér helyett az élettől megválni. Öngyilkosságra gondolt. Lement a közeli Balatonhoz és addig ment, míg a víz el nem nyelte. Mire észrevették, már kiszorították.

Borzasztó halál. Horváth József hemusovezei lakos felesége hat hónapos kis gyermekét egy fa alá tette az udvarban. Az anya a disznókat etette s a gyermek őrizetlenül maradt. Egy emse kiszaladt az ólból s egyenesen a gyermeknek rohant, akit

úgy összemarcangolt, hogy rövid idő alatt meghalt.

Takarmányhiány az alföldön. Úgy látszik, hogy a mult évi takarmányhiány az idén az alföldön megismétlődik. A esongrádmegyei gazdasági egyesület az egész ország takarmány és tengeri állapotáról való tájékozódása céljából az összes gazdasági egyletekhez, tehát a zalamegyeihez is a következő kérelemmel fordult: »Tekintettel a vármegyénkben mutatkozó nagy takarmány- és tengeri hiányra, a szükségessé vált segély nyújtása végett tájékozást óhajtana szerezni egyesületünk arról, hogy melyik vármegyében milyen mennyiségben és milyen áru nélkülözhető, illetve eladásra szánt széna, tengeri, árpa és burgonya volna található. Tisztelettel kérjük a t. társaságot, hogy e tárgyban pubatolozni és az eredményről egyesületünket értesíteni kegyeskedjék.

Kedélyes gyűlés. A községi képviselőtársulat gyűlést tartott Békásdon, Szobosán Máttyás bíró házában. A jelenlévők teljes komolysággal tárgyalták a község kül és belügyeit, mikor berontott Jakapics János, a bíró sógora. Jakapics iszonyuan be volt rugva, megfélekedett a helyről és alkalomról. Sértegetni kezdte a bírót, aki a garázda embert kiutasította. Jakapics azonban nem engedelmeskedett, nekiment a bírónak s azt olyan alaposan megverte, hogy súlyos testi sértésért feljelentették.

A hírlapredalom szenzációja. A fővárosi zsurnalisztika valóságos szenzációja. A Nap ma az ország legradikálisabb, legszókimondóbb, legnépszerűbb és legelterjedtebb ellenzéki napilapja. A Nap független, érdekes, tartalmas és teljes krónikása a napnak s minden más lap megelőzésével már a kora reggeli órákban kapja kezéhez a vidéki olvasó. Reggel olvashatja a lap gazdag anyaga sorában a nap egész történetét és kritikáját: a teljes országgyűlést, a politikai információkat, a külföld és vidék híreit, színházi, törvényszéki, sport- és egyéb eseményeket, továbbá a pontos és teljes tőzsdejegyzéseket. A Nap felelős szerkesztője: Braun Sándor, főmunkatársa: Ábrányi Emil. Politikai cikkeinek legnagyobb részét Ugron Gábor, a közélet e fényes nevű vezéralakja írja. Belső dogozóitársai: Ábrányi Emil, Bródy Mihály, Feld Aurél, Gergely István, Haesak Géza, dr. Hajdu Miklós segédszerkesztő, Holló Márton, Kadosa Marcel, Kemény Simon, Mezey Ernő, Nádas Sándor, Pásztor Árpád, Székely Miklós, Szabócs Bálint, Thury Zoltán, Ugron Gábor. Ez a névsor — élén Braun Sándor szerkesztővel — kész program. Hangban, tartalomban, formákban, színekben s elevenségben új ez az újság. Külön szenzációja, hogy a legkorábban megjelenő újság a legolcsóbb is. Egyes szám ára 3 krajcár, előfizetési ára egész évre 16 K, fél évre 8 K, negyed évre 4 K, egy hónapra 1 K 40 f. (70 krajcár.) Az érdeklődőknek a Nap kiadóhivatala (Budapest, VIII, Rökk Szilárd utca 9.) készséggel küld mutatványszámot.

Fatolvajok. Meszarics József pusztafai lakos három öl fát rakott össze az erdőn, hogy a télre való fűtő anyagot előre biztosítsa magának. A fát Meszarics József és Zadravecz József kosára rakták s hazaszállították. A károsult kinyomozta a tetteseket s feljelentette őket.

Harcias asszony. Malik János galamboki lakosnak nem volt békés családi élete. Nem fért össze a feleségével, akitől el is vált. Az asszony elkésredésében revolvert vásárolt s betört férje házába, ahol mindenkit lelővéssel fenyegetett. Malik kicsavarta az asszony kezéből a fegyvert, dulakodás közben egyik ujjja az asszony szájába került, aki azt elharapta.

Szép és biztos mellékkereset. Tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészet-hez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megéri, vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok újból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőmiveléssel foglalkoznak, szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: »Hirdetési iroda« Budapest, Váci-utca 20/b.

Mének vásárlása. A m. kir. földmivelésügyi miniszterium közzéteszi, hogy az egyes gazdák részéről megvételre felajánlott ménék megvizsgálása és esetleg megvásárlása a jövő hó folyamán fog eszközöltetni. A hozzánk legközelebb eső állomások a következők: Kaposvár szeptember 21, Zalaegerszeg szeptember 23. A kik méneiket el akarják adni, kötelesek azokat az említett nap

reggeli 9 órájára elővezettetni. A megvásárlandó ménéket azonnal átveszik, a vételért azonban csak 1906. év január hó folyamán fizetik ki az eladó által megjelölendő kir. adóhivatalnál.

Egy ló után való ruganyos kocsik megvételére kerestetik. Cim Unger Antal könyvnyomdájában.

Henneberg-selyem csak közvetlen! — fekete, fehér és színes 60 krajeártól 11 forint 35 krajeárig meterje bluzoknak és ruháknak való. Bérmentv és már vámmentesen házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordultával. **Henneberg selyemgyára, Zürich.**

Piaci árak a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonkin.

búza	minőség szerint	Kor.-60	Kor.-40
rozsa	»	7.40	—
árpa	»	6.60	—
zab	»	5.70	—
tengeri	»	5.50	—
	»	8.—	—

Nyilt-tér. *)

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.
Társzerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

Fizetési nehézségeket

kereskedők, gyárosok, hivatalnokok és iparosoknál bármily helyen szakember insolvencia jelentés nélkül, jogi tanácsos közreműködésével, rendez. A szükséges fedett egyezkedési hiteleket megszerzi. Csődök egyezkedése is elvállaltatik.

Bleier Fried és Társa

budapesti bejegyzett cég
Budapest, Erzsébet-körut 23-ik szám.

Nincs többé gabona üszög

a Numa Dupuy és Társa

magcsávázó szerének alkalmazása mellett. Már 22 éve a legjobb sikerrel használják a buzaüszög ellen, továbbá a tengeri, árpa, zabüszög és korom ellen.

Egy csomag 2 métermázsa vetőmagra 50 fillér, egy métermázsa vetőmagra 26 fillér.

Ovakodjunk értéktelen utánzatok használatától és vételétől,

Numa Dupuy és Társa

Bécs, VI/L. Windmühlgasse 33.

Eláruló helyek Zalaegerszegen: Gyarmati Vilmos, Hubinsky Adolf, Kosztelitz Miksa, Komlós M. Miksa, Ján Ferenc, Reich és Eppinger, Grünbaum Ferenc, Fangler Mihály.

Alsóelndván: Tomka György, Freyer Lipót, Tivadar Ferenc.

Megbízható és szorgalmas

ügynökök

olyan vidékről, a hol a szőlő megterem és szőlőmiveléssel foglalkoznak és a hol a filoxera pusztításait már megkezdte vagy pedig a hol szőlőültetéssel foglalkoznak: szép, állandó mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket közlik Hegyi Lajossal Budapest, Király-utca 13. I.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik

UNGER ANTAL könyvnyomdájában

— Zalaegerszegen. —

Urak fedezzék divat-cikkekben szükségletüket üzletemben.

Az őszi idényre felhívom a n. é. közönség b. figyelmét üzletemre, melyet az idényre oly dúsan szereltem fel, hogy bármely nagy városi áruházal felveszem a versenyt, úgy ár-, valamint választék tekintetében. Különösen kézimunka-, ruhadis-, himzések-, nyakkendők-, ingek-, harisnyák-és tricokban talál a vevő közönség nagy választékot. Az összes lámpa üvegek és porcellán áruban nagy a választék. Gazdák figyelmében ajánlom a Dégen-féle Pyroleum olajat és lámpákat, melyet raktáron tartok. Kérem szíves pártfogásukat.

Kiváló tisztelettel

DEUTSCH HERMAN

központi áruháza Zalaegerszegen.

Gyümölcsfajtványok kiadása.

A zalaegerszegi állami gyümölcsfaiskolában nevelt különböző fajtájú alma, körte, cseresznye, meggy és ringló-ajtványok kiadása ez év őszén kezdetét veszi.

Az ajtványok ára: I. osztályuké (egyenes koronával bíró, karó nélkül ültethető) darabonként 60, II. osztályuké 30 fillér.

A jelentkezés sorrendje szerint és a rendelkezésre álló készlet erejéig ajtványokat kaphat mindenki, ha az ez iránti 1 koronás bélyeggel ellátandó és a m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz intézendő kérvényeiket a kiszolgáltatás idejéhez képest szeptember, illetve december hó 20-ig a zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatalhoz benyújtják, későbbben érkező kérvények nem fogadhatók el.

Lelkészek, községi és körjegyzők, tanítók, földműves kisgazdák, állami és törvényhatósági tisztviselők, altisztek és szolgák kedvezményes áron folyamodvány nélkül is kaphatnak 100 darabon aluli mennyiségben ajtványokat, ha ebbeli szükségleteiket a gyümölcsfajok és fajták megnevezésével a fenti határidőig a zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatalnál bejelentik és írásbeli kötelező nyilatkozatot adnak arra nézve, hogy a kért ajtványokat annak idején kifogás nélkül átveszik és saját birtokukra kiültetik.

A tényleges csomagolási és szállítási költségeket mindenkor a kérelmező birtokos tartozik viselni. — Kiadható készlet 7051 drb.

Zalaegerszeg, 1905 augusztus 11.

HANGAY GÉZA

m. kir. erdőtanácsos.

Az vegyileg megvizsgált, amellyel hatóságilag az arcbőrre ártalmatlannak talált

Szörvestő

eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszört gyökerestől, anélkül, hogy az arcbőrnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl

Schmidek I. Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Idős és ifju embereknek

ajánlatos Dr Müllernek több bővített kiadásban megjelent, a megzavart ideg és nemi rendszerről, valamint ennek radikális gyógy módjáról irt művét okulásul elolvasni.

1 K 20 fillérnek bélyegjegyekben való beküldése ellen borítékban megküldi:

Curt Röber, Braunschweig.

Egyszeri átsimítás

Schicht-shappannal

(Szarvas vagy kulcsszappan)

pótol

kétszeri átsimítást közönséges szappannal.

Schicht-shappan a legjobb és használatban a legolcsóbb!

Hirdetmény.

Farkas Dávid hagyatékához tartozó vármegyei házu-utcai házakat udvarral és kerttel együtt 1905 nov. 1-től fogva bérbeadom.

Feltételek a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Dr Szigethy Elemér

zárgondnok.

Értesítés!

Értesítem Zalaegerszeg város valamint vidékének nagydemű közönségét, hogy Höfle Károly többszörösen kitüntetett és jó hírnévnek örvendő kesztyű, sérvkötő és kötszergyártó e hó 10-én délután az „Arany Bárány” szállodába érkezik, ahol a dúsan felszerelt raktárt bárki vétel kényszer nélkül megtekintheti.

A legkényesebb sérvekre megrendelést elfogad vagy megrendelésre házhoz megy. Hétfőn az országos vásáron az „Arany Bárány” szálloda előtt mindenemű hazai gyártmányu kötött, cérna, bőr és bélelt kesztyűk, sérvkötők, háskötők, köldök kötők, méhkötők és minden e szakmába vágó cikkek árusítatnak.

Sudin

lábizzadás, bőrvastagodás, tyukszemirtás és fagyás elleni szert 1 koronáért egy üveggel esettel és használati utasítással árusít nagyban és kicsinyben.

Tisztelettel

Höfle Károly.

Kerestetik

zalában 1200—1500 m. holdas birtok, melynek értéke 140—170000 frt lehet.

Bővebb felvilágosítással szolgál ifj. Voigt Ede Budapest. Magyar Mezőgazdák Szöv., Alkotmány u. 31. sz.

LEOPOLD GYULA Budapest, Erzsébet-körút 54. Szakavatottság! Pontosság!

MINDEN HÖLGY ELŐNYE
olcsón és a mellett mégis divatosan és elegánsan ruházkodik.
Saját érdekében kérje ezért dustartalmú **mintagyűjteményünket**, melyet megtekintés végett ingyen és bérmentve küld a **WIENER MODERN UNION** Bécs, I., Schottenring 10

VERSZEGÉNYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESÉG gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.**
Valódi tokaji borból készült, tehát nem tévesztendő össze más készítménnyel. Rendkívül kellemes ízű, erősíti tisztítja a vért. Kis üveg ára 3-20 kor Nagy üveg 6 kor. — Kapható győgytárakban. Póstan küldi: **KORONA-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Kálvin-tér.**

Császárfürdő Elsőrangú kenes hévízű gyógyfürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb közös és külön iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz-uszodákkal, kád-, hőlég-, villamos víz-, szénsavas- és napfürdőkkel.
200 kényelmes lakosztózával. A legrövidebb kezelés.
téli és nyári gyógyhely **BUDAPESTEN.** Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve

SZIMON ISTVAN FÉLE GYÓGYEREJŰ SÓS-BORSZESZ
MINDENÜTT KAPHATÓ

Szőnyegeg takarók függönyök csipkefüggönyök
S. SCHEIN cs. és kir. udv. száll. WIEN, I., Bauernmarkt 12. Dóstartalmú képes **ARJEGYZÉK** ingyen és bérmentve

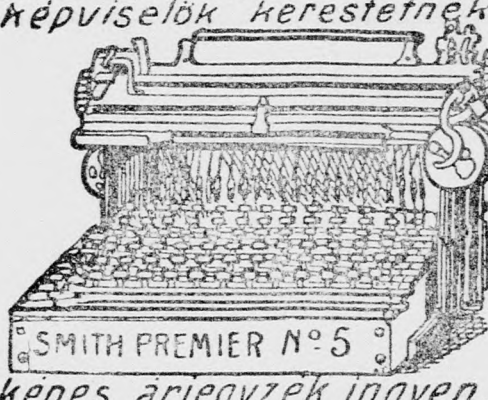
Ön nagyon idősnek látszik! Fesse haját a **CZERNY-féle Tanningene** HAJFESTŐ-SZERREL

PLATSCHEK VILMOS
elismert legolcsóbb, legrövidebb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

Dr. Kovács kézpasztája
3 nap alatt biztosan hat. Tégelye K 1 20
Dr. Kovács győgytára Bpest, Gyár-u. 17

HOTEL PARIS SZÁJLODA
Szállós: SIMON PÁL
BUDAPEST, VI., VÁRCZI-KÖRÚT 25. 52.
200 szoba 2-20 K-tól fejtebb kiszolgálással és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem és sörcsarnok a házban. Villamos vasúti megállóhely az összes pályaudvarok és hajók fele.

SMITH PREMIER
képviselek keresetnek.
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UTCA
KÉPES ARJEGYZÉK INGYEN.

SMITH PREMIER N° 5
KÉPES ARJEGYZÉK INGYEN.

BALASSA FÉLE UGORKATEL
Pattanás, kiütés, szepő, májfolt, sőt ráncok is eltűnnek az arcáról a valódi angol használata által.
Egy üveg ára 2 korona.
Hozzá ugorkaszappan 1 k, púder 1-20, K.
Főszékél-désl hely: **BALASSA KORNÉL** győgyosztára Bpest-Erzsébetfalva.

KATZER -féle részv. társaság megóvó-intézete az első és legnagyobb 1/4 millió részvény-tőke.
Budapest, Ó-utca 42, 44 (saját ház), 45, 46, és Uj-utca 43.
Katzer szőrmeárul az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.

KISS SZERENCSEJE NAGY
1000.000 VASARLÓJON VAN KISS-FÉLE SZERENCSE-SORSJEGYEI
KISS KÁROLY-TÁRSASÁG BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRÚT 54.

A MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS
SZAKVÉLEMÉNY.
Kiváló összetételű égvényes sós savanyúvíz, amely tapasztalatom szerint megbízható gyógyhatással bír a légzőszervek, valamint a gyomor és bélcsatorna hurutos bántalmainál, ugyancsak a húgy és ivarszervek hurutos és vérpangásos bántalmainál is. Jó hatást gyakorol továbbá a belek atóniája és a hasi vérbőségéből eredő májbajok ellen. A „Siculia”-forrás belső használatának furdéssel való egyesítése oszlato hatást fejt ki a női medence szervek idült izmáimánál. A tüdőgümőkör kezdetleges esetében, valamint a gümős-görvélyes nyirkmirigy daganatok ellen jó sikerrel alkalmazható. Czelszerű segédeszközt képez az elhízás és idült kösvény gyógyításában is. Ezen sokoldalú használhatóságánál fogva méltán számot tarthat az orvosok figyelmére.
Budapest, 1905. január 8.
Dr. Korányi Frigyes, egyetemi tanár, főorvosi tanácsos, a M. Tud. Akad. tagja, stb. stb.
Székhely a kezelő tulajdonos „SICULIA” természetes szénsavat sűrítő gyár r. t. MÁLNÁSFÖRDÖN Háromszék vm. Cím: SICULIA, Málnásfürdő. Főraktárak Budapest: IV., Múzeum-körút 7., és minden nagyobb városban.
Kérjük a SICULIA névre figyelni!!!

Szénésy szab. Árpád
RAJZ-ESZKÖZ az összes közép-iskolákban a legjobban bevált **MAGYAR KÖRZŐ**
MINDENÜTT KAPHATÓ.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cosaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cosapor többet ér, mint a világ minden szöbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosoknak a szeszes italt. A Cosa oly eszedesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejt, mi okozta javulását.

Cosa a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szögyén és becselenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséhez segítette s sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a Cosapor tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeldünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

COSA INSTITUTE
(Dept. 217),
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

INGYEN PRÓBA 217. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek. (Levelek 25 f. levelezőlapok 10 fillérrel bérmentesítendő).

Dr. Dreiszker J.
VIZGYÓGYINTÉZETE
és szanatóriuma
Kőszegen (Vasmegeye.)
Gyönyörű fekvésű. Egész éven át nyitva. Állandó orvosi felügyelet; igen jutányos ár; kitűnő ellátás. Legszöbb győgyeredmények. Prospektus ingyen és bérmentve.

„MAYER” gépgyár
vas- és fémöntöde részvény-társaság SZOMBATHELY.
Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.
Készít mindennemű gazdasági gépeket. u. m.: vetőgépek, szénagyűjtők, ekék, boronák, szecs kavagók, repavágók, mörzsolók és daralók stb. a legjobb kivitelben kitűnő szerkezetű Benzin- és szivőgázmotorokat 2-50 lóerőig.

Benzin-motoros cséplőkészletek.
Legolcsóbb üzem! Tűzveszély kizárva!

Malomépítészet: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.
Különlegesség: Legújabb szerkezetű **borprések** és **szőlőzúzók** és **szabad. viznyomású borsajtók.**
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

Keil-lakk

legkitünőbb mázolószer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
Keil-féle fehér »Glasur« fénymáz 90 f.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 f.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók: **Ján Ferenc cégnél Zalaegerszegen.**
Molnár Ignác cégnél Keszthelyen.

Egy szám Budapesten és a vidéken
2 krajcár.

A NAP

Szenzációs tartalom.
Radikális ellenzéki politika.
A legelterjedtebb és legnépszerűbb magyar napilap.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SANDOR.

Főmunkatárs:
Abrányi Emil.

Politikai
cikkei legnagyobb
részét írják:
Ugron Gábor.
és Mezei Ernő.

Az összes lapok meg-
előzésével már kora
reggel megérkezik az
összes vidéki városokban.

**A legkitünőbb magyar lap
a legolcsóbb is.**

Előfizetés:
Negyedévre 4 kor. (2 frt.)
1 hónapra 1.40 kor. (70 kr.)

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Böck Szilárd-utca 9.

Mazzantini Lajos

balletmester és székesfővárosi tánctanár.

Rechnitz József

okl. táncitanító mint társa

táncintézetüket

Zalaegerszegen folyó évi szeptember hó
15-én nyitják meg.

Gyermek-kurzus.

Deák Colone.

Felnőttek osztálya.

Gentri Boston-kurzus.

Magánórák háznál és házon kívül.

Jelentkezni avagy beiratkozni
lehet naponta Breisach Sámuel
ur könyvkereskedésében és a tánc-
intézeti irodában, Arany-Bárány
szállodában Redlich Gábor okl.
táncitanító és intézeti titkár urnál.

2809/kig. 905.

Hirdetmény.

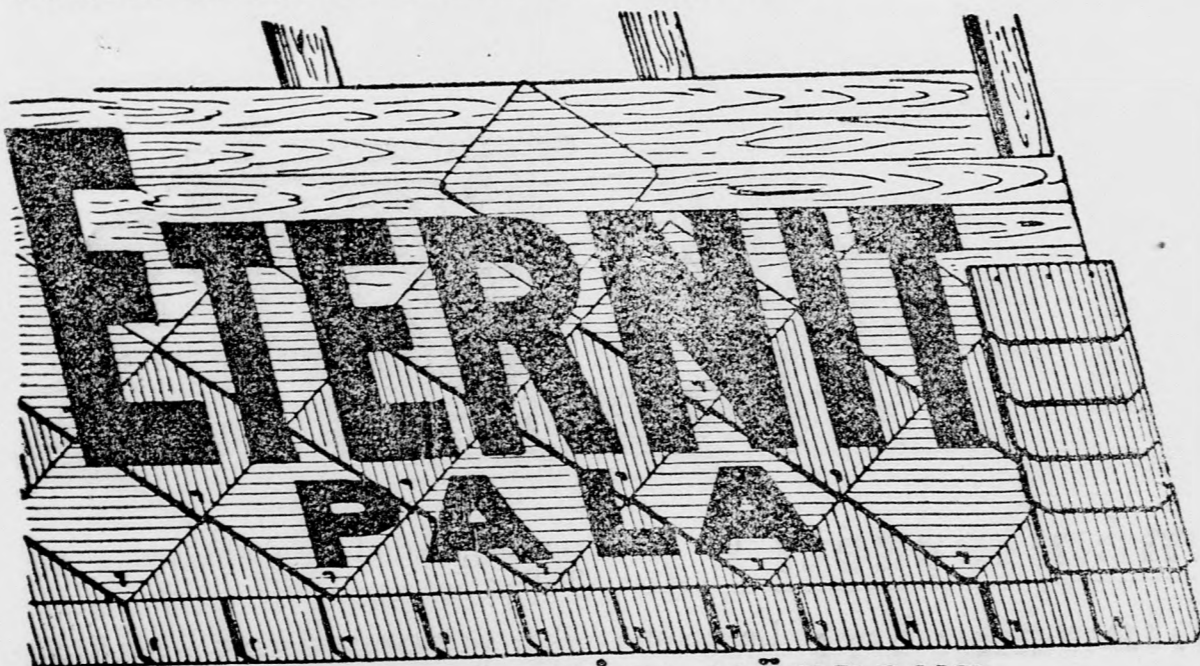
Zalavármegye alispánjának 1905.
évi augusztus 23-án kelt 15889/ni.
905. számú rendeletére Zalaegerszeg
r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy
a városnál lemondás folytán üresedés-
ben levő egy kultánácsosi állás be-
töltésére pályázat hirdettetik. Felhivat-
nak a pályázni óhajtok, hogy a pályá-
zati kérvényeiket a város iktató hiva-
talanál 1905. évi szeptember 21-én
d. u. 5 óráig annál inkább benyujt-
sák, mert a később érkezettek figye-
lembe vétetni nem fognak. Pályázati
kérvények erkölcsi bizonyítvánnyal fel-
szerelten 1 K értékű okmány bélyeg-
gel ellátva a városi iktató hivatalba
a hivatalos órák alatt beadandók.

Zalaegerszegen, 1905 augusztus 30.

Várhidy Lajos

polgármester.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDESI ANYAGA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK HATSCHÉK LAJOS
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 33.

Nyomatott Unger Antal könyvnyomdájában Zalaegerszegen.

Szőlővessző!

A világhírű „Delawaré“ adja
legjobb bort!

— Oltani pertmetezni nem kell! —

A szőlészet kincse.

A phylloxerának ellent áll!

Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok

mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres „Delawaré“
vessző eladás.

Cím: **Szűjgyártó és Takáts**
szőlőtelep-tulajdonosok.

Telep: Alsőseged. Központi iroda: Felsőseged.
Somogy megye.